GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

175

HJERTBLAD

BERÄTTELSER

AF

Adalbert.

BOKFÖRLAGSFÖRENINGEN, WEXIÖ.

HJERTBLAD.

BERÄTTELSER OCH SKIZZER

AF

ADALBERT

(A. G. Ljunggren.)

WEXIÖ 1900.
BOKFÖRLAGSFÖRENINGEN.

WEXIÖ 1900.
SMÅLANDSPOSTENS BOKTRYCKERI.

DEN DÖDAS BUD.

"Hela stationen brinner!"

Mot den mörka, snödigra natten såg det ut som om ett flammande jättebål blifvit tändt af förfrusne cykloper. Och då det brakade, när ett fnösketorrt tak störtade in i eldhärdarne, kunde man tro att jättarne rakade om med sina släggor för att få en rigtig ögonfägnad af den mot himlen högt stigande eldqvasten, som strödde omkring sig myriader eldröda, hvirflande gnistor.

Folk rusade om hvarandra i ett obeskrifligt virrvarr. Man vek undan i gnistregnet, snurrade rundt när det började osa från rocken eller håret och skrek hvarandra i öronen.

"Ni ska' få *se*, ni ska' få se det! Hela stationen brinner!"

Med "stationen" menade man nu icke jernvägsstationen — dess hus lågo temligen fredade genom rådande vind — utan man tänkte

brutna resa, så borde det kallas ett minne, en här af minnen.

Hur väl han mindes allt, och dock hade år förflutit sedan det inträffade!

Han var lycklig då. Han och hans sköna vif hade, lockade af den då i sommarsol så leende lilla insjön vid denna station — den måste ligga derborta någonstädes i mörkret, täckt af is och frusen inne, såsom hans egen lycka nu var det! -- beslutat sig för att stanna der. De kommo från sköna nejder, der dagarne under festligheter och utfarter lupit raskt undan. Men de önskade sig litet ro, någon dags ensamhet. Och den skulle de njuta der vid skogsbygdens insjö.

Och så slogo de sig ned som tillfälliga resande i det snygga lilla hotellet vid stationen. Och hvar morgon gjorde de promenader i den granna, ännu så länge sparade barrskogen eller båtfärder på den leende, blåögda sjön.

Det var oförgätliga stunder. Icke störde dem den unga flicka, som, dertill vidtalad, så skickligt förstod att beledsaga dem till de vackraste platserna i hela nejden eller som med raska årtag förde dem ut i ekan öfver den krusigt småleende sjöungen. Nej, hon var försynt och glad på en gång. Och när den unga frun, vid hvilken hon på några få dagar fäst sig så innerligt, bad henne sjunga, så gjorde hon så. Hon sjöng visorna, som hon lärt sig,

då hon vaggade sina syskon derhemma, och visan, som hon plägade tralla då hon skulle hjelpa sin fader, smeden, att draga blästern vid ässjan, när ej lärpojken hann. Emellanåt hade unga frun bedt henne springa bort, ett bra stycke, så att man fick höra hennes friska sång på afstånd. Och då sjöng den lilla smedflickan ett par vemodiga sånger, som hon också kunde. Då blef det så tyst i skogen, och det var vid ett sådant tillfälle, som han för första gången såg tårar, tillbakahållna, bittra tårar glimma i ögonen på sin älskling. Han ville tysta flickan, som sjöng derborta allt för sorgligt, men hon bad honom låta henne vara. Och då han bestormade henne med böner att få veta hvad det var som grämde henne, hans egen dyrkade älskling, hon som var ung, skön, rik och lycklig, då slöt hon sig intill honom och erkände att hon var ett barn, som lät sig gripas af onda aningar, af fruktan, hon visste ej för hvad...

Ville hon, att de ej skulle dröja längre? Att de skulle resa hem?

Nej, nej! Det var något som band henne vid denna lilla plats, der de stannat af en nyck. De skulle visst stanna, minst i fjorton dagar.

Och han ropade bort i skogen, bort till den bland granarna undanstuckna lilla sångfågeln från stationens smedja:

— Men Anna, Anna då! sjung något gladare. En hurtig visa!

Och så ljöd det:

"Sommar i skog och sommar på våg,
Sommar i själ och hjerta —"

— *Så* skall det låta!

Så kom dock till sist dagen för skilsmessan från den lilla stationen och dess fagra nejder samt från deras lilla sjungande ciceron, smedens Anna.

Henne hade nu visst hans fru särskildt fäst sig vid. Han låtsade svartsjuk nyfikenhet beträffande de många hviskningarne mellan hans väna älskling och det goda barnet, som grät bittert vid afskedet trots alla gåfvor och penningar, hon fått.

Men lilla frun hotade honom med ett rosenrödt lillfinger:

— Långa karlen nyfiken!

Och lilla Anna log blygt, och så tittade hans fru på henne och de skrattade som ett par sammansvurna....

Det var *då*...

Hur fort går ej lyckans sol i moln. Hur fåfänglig är ej den mest leende menskliga glädje. Hon, som der borta i skogen kände aningens jernhand gripa hårdt om hennes lyckas lif, hon bleknade nästan lika snabbt som den sommarens rosor, hon dog som de, älskad och skön.

* * *

Nog hade han mången gång tänkt att vallfärda till den lilla insjön i skogsbygden, der hans ros första gången anade hur snart hon skulle brytas. Hade han ej haft mod, eller var det hans många, trägna sysslor, som hållit honom från att sörja ensam, der de en gång voro två som voro så lyckliga?

Han hade tänkt derpå denna qväll, då han närmade sig den ort, der hans hjerta diktat sin skönaste sommarsaga. Då — hade den hemska, nattliga branden slagit honom i ögonen. Och med bitterhet tänkte han på, hurusom olyckan har hemortsrätt på hvarje plats.

Han vandrade fram, skäligen intresselös för eldsvådans omfattning. Af hotellet var nu qvar blott en rykande eldmörja. Nu skulle han — det kändes som en pligt — endast se till huru det såg ut i hemmet hos deras lilla sjungande ledsagarinna i skog och mark.

Se der! Stackars menniskor.

Smedjan stod qvar, och der syntes folk i den öppna dörren. Men det lilla huset derbredvid, öfver hvilket Annas fader var så stolt förr, det var jemnadt med marken.

Han trädde, nästan obemärkt, in i smedjan. Smeden, en gråhårig, undersätsig man, satt på en pall, med ansigtet doldt i händerna. Äldsta dottern, de två sommargästernas ledsagarinna, stod bredvid fadern, och ett par

yngre syskon till henne syntes gråtande ett stycke bort i den halfmörka smedjan.

— Tacka Gud, far, att ni inte blef innebränd, sade Anna. Det var inte långt borta! Om mor lefde, skulle hon säga som jag. Det var ju en olycka, att ni inte förnyat brandförsäkringen, men jag är så glad att vi fick behålla smedjan.

Några grannar gingo, suckande af medkänsla, ut ur smedjan. Och främlingen trädde fram till den nedböjde mannen.

— Var ej så sorgsen mäster. Nog är det bittert att så här ha drabbats af olyckan. Men lyssna till, hvad Anna säger. Hon har nog rätt. Känner du igen mig, Anna?

— Nej, se herrn! O, *visst* gör jag det. Är frun med? Hon lofte mig...

Men nu teg flickan förlägen.

Hon visste således inte om hans makas död. Fattigt folk så långt borta läsa icke Stockholmstidningarnes dödsannonser.

Han kände det så svårt att nu taga henne ur tron att frun lefde. Och så mindes han, att Anna och hans älskling haft något särskildt tal sins emellan vid skilsmessan. Nu förstod han, hvari detta bestått. Och qväfvande den gråt, som snyftade inom honom, tillfogade han:

— Ja, inte sant. Du skulle gerna velat sjunga dina vackra visor vid vår lilles vagga. Men Gud beskärde oss inte ett barn...

Anna såg blygt upp på den främmande herrn, men han stirrade ut genom smedjans dörr. Der ramlade några glöder samman i smedens nedbrunna hus.

— Men jag glömmer ju att uträtta mitt uppdrag. Du har säkert bedt till Gud om hjelp i denna hemska natt, då du ock haft kraft att söka trösta din fader. Icke sannt! Och i så fall har Gud hört din bön. Min önskan, ja... det vill säga *vår* önskan vore, att du som minne af en lycklig tid, då du sjöng så snällt för oss ville taga emot det här. Seså, mitt barn! Egentligen är det afsedt för din hemgift, men du stannar nog ännu några år hemma för fars och syskonens skull. Och då skall du låna de penningarne åt din far, så han kan bygga upp sin stuga igen. Sedan hjelper han nog dig i sin ordning med hemgiften.

Och djupt nigande, tyst af öfverraskning mottog Anna hvad den gode främlingen gaf henne.

— Se så! Tacka nu inte mig. Det är inte just jag, det är ju mest... min...

— Ja, ja, Gud välsigne *frun*. Helsa henne och säg, att nu har hon gjort mig rigtigt, rigtigt lycklig. Och *om* hon skrifver till mig, så kommer jag...

Men främlingen störtade ut.

Fader och dotter sågo på hvarandra. Var

det en engel, Gud sändt dem i sjelfva hemsökelsens stund?

Nej? Der återvände han.

— Anna lilla! ljöd det så vekt — skulle du inte vilja sjunga för mig en af dina gamla visor?

Och medan elden härjande drog fram der utomkring, sjöng Anna för den långe främlingen, som varit så god mot henne, den gladaste af alla sina visor, för den mindes hon ju att han förr mest tyckte om:

"Sommar i skog och sommar på våg,
Sommar i själ och hjerta —"

BÖN.

(En vårbild.)

Gatan låg sval och tindrande i solljuset efter det vackra vårregnet, som nyss upphört. Der droppade stora, juvelskimrande droppar från alla de blommande fruktträden, som sträckte sina grenar utöfver staketet, och ett och annat snöhvitt eller rosafärgadt kronblad lät enlevera sig af de smekande, tyngande tårar, som nyss fallit från ilande vårsky. Och de små fagra blombladen läto sig viljelöst bortföras, för att hamna i den luckra trädgårdsjorden eller ute på gatans stenar; och så var deras fägring i hvarje händelse inom kort förintad, deras drägt solkad.

Inne i trädgården gick en ung qvinna. Hon vandrade från träd till träd, beundrande päronträdets helhvita skrud eller något ädelt äppelträds stora, rödskiftande blomster. Hennes egen fägring var beundransvärd, ty naturen hade ej blott skänkt hvitt och rödt åt hennes fina hy, utan också solens guld i hennes tunga flätor, som, sedesamt upplagda, bildade en krona öfver en vackert rundad panna, och himlens vårblå färg i hennes drömmande ögon.

Hon vandrade ifrigt vidare, in i den stoora trädgården. Alltjemt hängde hennes blick maed tjusning fast vid trädens vårliga festskrud ooch vid det snölika täcket af fallna blommor undder deras grenar. Hon aktade icke på, att hennnes grå klädnings fållar solkades mot den fuktiiga trädgårdsgångens grus.

Det var fyra gånger, som hennes älskaade trädgård klädt sig i denna festskrud, sedlan hon drog in som herrskarinna i det stora ggrå huset invid densamma. Och för hvar gåing hade hon i dess fägring funnit nya sidor :att läsa, att minnas. Minnas under sommarqvaalm och vinterköld. Denna myllrande rika, oskuldssköna blomsterskrud talade till hennes öppna sinne, och det tycktes henne, som om den war en bild af hennes hopp, som lefde upp åter och återigen, trots alla bittra lifserfarenhetter.

Så tyckte hon, och hon knäppte samman sina händer der hon gick midt inne i blomsterregnet, och fallande, fladdrande blomblad strödddes å hennes hufvud, som böjdes såsom till bön.

Ack, då hon, nyss vigd vid den, hon alltjemt älskade af hela sitt hjerta, första gånggen vandrat här fram, beundrade hon prakten härute lika högt. Men då tycktes den henne vara till som en jublande visshet om ett helt lifs ostörda sällhet.

Så blommade fruktträden andra året. Då lade hon icke så lifligt märke till dem. Hen-

nes ögon voro då skymda af tårar, ty hon såg den svarta mullen nyss öppnad för det barn, som blef henne frånryckt af döden, ehuru hon älskade det så högt som sitt eget lif.

Då de blommade tredje gången....

Då sjöd och rasade det inom hennes barm, som dittills alltid varit en fridens boning, om än Gud tillstadt sorgen att gästa den. Ty då kämpade hon med sin stolthet en hård kamp. Och den gällde intet mindre än om hon skulle låta fara den kärlek, hvarpå hon byggt sitt lifs lycka. Hon lät stoltheten i stället böja sig och upptog striden med den andra. Den blef bitter och hård, och hvad hon räddade af sin kärlek det var blott spillror. Ty hennes själs hjertblad hade varit lika svaga och ömtåliga som de fladdrande blomsterflingorna, hvilka, dragna till jorden af vårregnets tyngd, voro dömda att solkas ock förgås.

Men — åter blommade nu hennes trädgård. Och med en salig känsla af Guds allmagt tänkte hon derpå, att han, som gifvit naturen magt att kläda sig i ny blomsterskrud år från år, evigt lika ung och evigt fager, möjligen ville förunna en stackars själ, som hvilade i hans hand, fröjden att åter se hjertats blad slå ut för lyckans solskenskyssar.

Det susade genom alla trädens grenar en mild vind, och qvinnans händer slöto fastare om hvarandra, hennes läppar rördes och logo

på en gång, hennes blick sökte höjden, der barnet tror att Gud bor. — Hon bad.

Hon stannade, lutande sig mot det gamla päronträdets stam, och tårar började tillra ned ur hennes ögon. Det var ett hoppets vårregn.

Ord började höras af den brinnande, men hittills tysta bönen: "Gud, Gud! Låt det ske, det våra hjertan bida efter... Låt försonlighet och kärlek utplåna all köld och bitterhet. Jag ville förlåta, såsom du befaller. Gif mig din kraft dertill, ja, det sker alltså, ty Du har sjelf gifvit mig denna kärlek till honom..."

Hon tystnar, men blir ej rädd, då en stark arm smyger sig kring hennes midja, då en tårskymd blick ser in i hennes ögon. I bönen hade hon ju känt den trosvisshet om bönhörelse, att hon *vetat* att han skulle komma.

Och småleende låter hon honom kyssa sig och torkar kärleksfull bort de tårar, som falla ned öfver den älskades kind. Hon fordrar ej ånger och hon önskar blott kärlek.

Men, detta var ju *bönhörelsen.* Och hon knäpper åter samman sina händer och hviskar:

— Tack, Gud!

Och de vandra, slingrande armarne om hvarandra, lyckliga som då de voro nygifta, in i sitt hem.

Och derute skimrar äppelblommen herrligt sköna.

UNDERBART.

— Underbart, underbart!

Han flyttade händerna för att gripa nya, krampaktiga tag i den smala tältsängens sidokanter. Emellanåt böjde han häftigt venstra armen, och handen knöts som till ett slag. Ögonen voro glansiga af feber och stirrade mot takets omålade furuplankor, som om hans skymda blick velat räkna spikhufvudena, hvilka syntes svarta och stora mot det af rök brynta träet.

Det der ordet hade han hviskat hela tiden, allt sedan han förlorade sansen för att gripas af de feberdrömmar, som tydligen fortfarande höllo honom fången.

En qvinna rörde sig framme vid fönstret, sysselsatt med tillredelser för ett ombyte af det svalkande omslag, som täckte den sjukes panna ned mot ögonen. Nu var hon färdig och kom med det nya omslaget. Återigen rörde sig den sjukes läppar, för att, såsom hundrade gånger förut under dessa dagar, mumla:

— Underbart, underbart.

Qvinnan var säkerligen minst 60 år, men hon såg mycket yngre ut. Ögonen voro milda och blå, omgifna af mångfaldiga fina rynkor. Ansigtet var smalt och omramadt af hvitt hår, deri en och annan slinga ännu var helt svart. Hon måste varit vacker, då hon en gång var ung. Helst om hon äfven då hade det obeskrifliga uttryck af godhet öfver hela sitt väsen, som talade högt i hvarje hennes rörelse, i ögonens strålande, när hon nu med mjuk hand lade kompressen till rätta på den sjukes panna och hjessa.

— Underbart!

Återigen detta ord. Men var månne tonen densamma? Var der ej medvetande i uttrycket och i den blick, som den sjuke höjde emot henne?

Nu slöt han ögonen helt, bröstet höjde sig som för en tacksam suck.

Qvinnan satte sig på en låg stol och lät ansigtet sjunka ned i händerna.

Hon lät sin inre blick löpa öfver alla dessa år, som förflutit sedan han, som nu låg der under hennes vård, sist varit hennes. Ack — huru hade hon ej då älskat detta barn, hvars kärlek hennes egen man beröfvat henne, utan att sjelf gifva någon kärlek i utbyte åt den lille. Allt från den stund hans små läppar börjat stamma modersnamnet, hade fadern för-

hånat och förlöjligat det, dragit barnet undan henne.

Och hvarför, hvarför?

För honom hade hon offrat allt -- de sinas tillgifvenhet — arfvelott — framtidslugn. Han hade kommit och kufvat hennes hjerta med sin strålblick, mörk och tjusande som en zigenares. Hon hade slitit alla band för att bli hans. Hon hade gjort honom till husbonde å den gårdslott, som var hennes. Han hade älskat henne på sitt vis, med ett vildt djurs egoism. Och hon hade snart sörjt öfver att icke se någon ande eller själ hos denne fagre man, icke förmå väcka till gensvar hos honom någon mild, vek känsla för alla dem, af hvilka hennes själ vibrerade.

Det var då äfven den yttre olyckan kom. Den bar hon vida lättare än den inre, bedöfvande, själsmarterande smärtan.

Hon hade obemärkt börjat sluta sig inne i sitt rum för att bedja. Hon hvarken vågade eller önskade reta sin man med att besöka gudstjenster. Men hon knäböjde och bad innerligt, varmt — tills en dag hennes tilltag observerades.

Den arma fick ej på den vägen rymma ur själavånda och ve! Hon blef brutalt förvägrad äfven detta umgänge med himlen.

Men hon bad med orörliga läppar och ovikta knän.

Kampen mellan dem blef lång. Den passive af de två segrade. Han rymde fältet för den segervissa frid, som aldrig svek henne äfven i stunder af de djupaste marter.

Men det var en dyrköpt seger.

Ej nog med att han tog allt hvad makan haft af värde med i boet, som han lemnade skuldbetyngdt och intecknadt; han tog ock barnet med, den lille mörkögde pilt, som fadern lärt att hata sin moder. För så vidt ett barns af äldre bibragta intryck kan rättvisligen få ett så fult namn som hat.

Och så hade åren gått. Hon hade nu fått ostörd bedja. Bedja för dem, som irrade kring derute i okända öden, bedja för det barn, hvars drag hon outplånligt inpräntat i sitt hjerta.

Och så hade den dag kommit efter många år, då barnet åter sökt sig väg hem till modersfamnen. Han hade kommit sjuk och sargad till kropp och själ. Nästan omedelbart hade han gripits af den svåra febern. Modern visste ej ens, om han hört hennes igenkännande rop:

— Min son!

Men hans läppar hade talat om, att han under febern såg underbara syner. Han hade hviskat sitt "underbart", till dess hans moder tyckt sig känna flägten af englavingar i det låga tjäll, der hon år efter år längtat, hoppats och bedit.

Skulle Gud tillstadt henne att hos sitt barn få skåda det sinnelag, som hon — en gång vaknad ur ett rus, en förtrollning — till sin sorg fann brista hos den hennes hjerta älskat?

— — — — — — — — — — — — — —

Nu öppnade sig åter den sjukes ögon. De voro vid full sans nu och fulla af tårar. Han sträckte famnen mot den gamla, som störtade sig deri, då han ropade, bedjande och jublande:

— Moder, moder! Kan du förlåta!

Och det ord, han hviskat under intrycken af sina feberdrömmar, ropade nu hon ut ur djupet af sitt modershjerta:

— Underbart!

I MÖRKRET.

— Mamma!

— Jag kommer strax, älskling.

Dörren stod halföppen ut till köket, men skymningen hade fallit på, och man kunde från rummet icke skönja qvinnan, som ifrigt sysslade derute, af ljudet att döma, med tvätt.

Framme vid fönstret i det lilla rummet, som vette ut mot en stadsgränd, syntes mot den svaga dagern den högt bäddade hufvudgärden på en smal tältsäng. Ett hufvud kastade sig der oroligt från den ena sidan af bädden till den andra. Till slut ljöd åter ett otåligt:

— Mamma, mamma!

Nu inträdde tvätterskan i rummet och ordnade filten kring den sjuke, oroligt frågande:

— Hur är det med dig, Rudolf? Är det något du vill ha?

Den sjuke teg ett ögonblick, och det låg något outsägligt sorgset i tonen, då han, dra-

gande modern till sig genom att fatta hennes händer, försökte se henne i ögonen och yttrade:

— Du har icke tändt ute hos dig i köket? Jag brände väl upp all oljan, när jag envisades att läsa så länge i natt? Har du inte några ören qvar till lyse?

— Ack, kära barn, hvad du gör dig bekymmer! Det var för doktorn sagt, att du skulle försöka få sofva så mycket som möjligt, som jag i natt bad dig släcka. Barn, då ditt bröst blir bra, så skall du nog få läsa så mycket du någonsin vill. Men till dess måste du spara dig. Tänk bara om den förfärliga blodhostan kommer igen... Jag dör af skräck om du ännu en gång får blodstörtning... Mitt barn, mitt älskade barn...

Snyftningar qväfde moderns röst, och den sjuke strök smekande den gråtandes ansigte.

— Min lilla, lilla mor. Gråt inte! Du vet att jag blir bra, ty hur skulle det vara möjligt annat, med all uppoffrande vård som du slösar på mig. Men jag ligger här inne och tänker på huru mycket bättre det skulle varit, om jag, i stället för att studera, vid 13, 14 års ålder kommit i någon lära. Då skulle jag nu kunnat hjelpa dig, i stället för att du nu måste slita både för dig och mig. Jag är snart 17 år gammal.

— Tack, Rudolf! Det hedrar dig och gläder mig mycket att du tänker så. Men var du

viss, att om jag nu åter skulle besluta i denna sak, så blefve det som för sju år sen. Du skall lära dig något, ty du har brinnande lust dertill, och sedan får Gud sörja för resten. Hade det icke varit så, så skulle jag aldrig stannat i hufvudstaden. Nu välsignar jag den goda skolan och dina bra lärare. Och tänk bara huru goda alla menniskor varit. Nyss voro de här från ditt spisställe hos doktor Sellner och hade med sig mat till dig. Den snälla doktorinnan vet så väl hvad som passar åt en sådan här liten sjukling.

Den sjuke teg en stund, men de tankar, som följt honom mången dag, ville icke så lätt vika. Han tillfogade snart lifligt:

— Men, mamma, jag kan inte se en rask, ung arbetare utan att känna huru jag lifligt åstundade att vara som han. Att kunna förtjena mitt och ditt bröd! Att slippa tänka på hvad som blir nödvändigt för mig, sedan, efter studenten, — ja, det hjelper inte, det *blir* nödvändigt — att skuldsätta mig! Derför har jag beslutat, att om jag blir bra, så skall jag arbeta. Du får inte säga nej. Allt hvad jag lärt skall bli godt att ega. Men jag vill ut i lifvet innan du blir gammal och jag kanske icke hinner att göra något för dig, som gjort så mycket för mig. Säg, att du inte blir ledsen deröfver! Jag vet, att du vill jag skall bli prest. Men, vet du hvad jag tror att jag

vill bli? Jo, mekaniker. Jag har en för detta kamrat på Atlas, som sagt att jag med lätthet kan få plats der, derför att jag kan rita.

— Mitt älskade barn, tala inte så mycket. Det kan vara farligt för bröstet. Blif du nu bra först. Det är den största glädje du kan göra mig. Sedan få vi se. Ja, ja! Jag lofvar dig att jag skall tala med doktor Sellner om din framtidsplan. Råder han mig till att gå in på den, så har du redan mitt medgifvande.

— O mamma, mamma hvad det blir bra! utropade den sjuke och satte sig upp i bädden, i det han slog båda händerna kring moderns hals och kysste henne.

— Hvad! Du gråter, mamma! Har jag gjort dig ledsen?

— Nej barn, nej, nej! Det är bra nu. Men var då försigtig. Ditt bröst kan lida af sådana der häftiga rörelser.

Det blef tyst en stund. Plötsligt flammade det till. Den sjuke ynglingen hade funnit tändsticksasken på bordet bredvid bädden, och för några ögonblick spred sig ett klart sken kring rummet.

Modern sprang upp från den stol, der hon satt sig, men ej så fort att icke sonens forskande blick sett, huru hon setat nedböjd med ansigtet doldt i sina händer.

Nu var det åter mörkt i rummet. Och tyst,

tills den sjuke med hviskande, smekande ton yttrade:

— Stackars mamma. Du hade nog bra gerna velat att jag skulle blifva prest. Din far var ju prest. Tala lite om honom och... och om min far.

— Ja, det mesta vet du, och resten kan du godt gissa. Din far var en helt ung man, när han för orgelreparation i vår sockenkyrka kom dit ned en sommar. Han var skicklig i sitt yrke, såg mycket bra ut och vann mitt unga, oerfarna hjerta efter några få dagar. Min fader såg att han var en svag karakter, och när han, dagen före orgelns afprofning, anhöll om min hand, sade min fader honom sina tankar rent ut och vägrade att gifva sitt samtycke. Aldrig glömmer jag de strider, jag hade att kämpa derefter! Jag måste svära dyra eder att bli min älskade trogen och gifta mig med honom, så snart jag blef myndig, mot mina föräldrars vilja. Ty han skrämde mig med att han eljes beginge sjelfmord. Vi brefvexlade flitigt, en väninna tjenstgjorde som mellanhand, och — så for jag då till Stockholm och gifte mig... Min fader sade icke ett hårdt ord till mig, när jag reste. Men min mor och mina systrar gräto. Sedan vet du allt .. allt. Pappas aflöning som instrumentmakare var icke så knapp, men han lefde upp den i sus och dus med kamrater. Jag fick så godt som genast

taga hem tvätt till strykning. Arbetet var ju min tröst tills du kom. Och hade jag icke haft dig, så skulle jag väl af blygsel och sorg ohjelpligt förintats, när katastrofen kom och din far måste rymma, såsom efterlyst för förfalskning. Jag var glad att min fader var död då. Mor och systrarne skrefvo goda bref till mig, men jag har icke kunnat svara dem. Det är som om min hand blefve till sten, så tung, när jag tänker på att skrifva.

— Har pappa aldrig skrifvit?

— Nej.

— Ja, bort nu med alla sorgsna minnen, mamma lilla! Snart skall jag vara stark och kry och då bär det af till Atlas, och du skall se hur bra det skall bli för dig, lilla mor. Men tycker du inte vi ha det bra trist och mörkt?

— Jo. Men jag fick inga pengar hos grosshandlarens för gardinerna. Frun var borta för att ordna till en välgörenhetsbazar. Annars skulle du nog sluppit att ligga i mörkret.

— Asch! Jag klagar väl inte. Vänta skall du se. Jag är så gammal nu, att det rätt inte gör något om jag leker med elden. Se hit!

Och den blifvande Atlas-mekanikern drog åter eld på en tändsticka.

— Hvad du är blek, älskling!

— Prat, det är bara för det är en sådan ömklig liten låga. Men se nu!

Den sjuke ref eld på flera tändstickor på en gång och samtidigt hördes ett rosslande ljud i hans strupe och bröst.

Modern sprang upp förfärad.

Intet ljud hördes dock nu. Tändstickorna hade fallit till golfvet. En glimmade ännu något och moderns af mörkret skärpta syn uppfattade tändsticksaskens etikett tätt bredvid den slocknande stickan.

Med famlande händer fick hon ändtligen tag uti asken och tände på en sticka. Det var ej lek nu mera. Hennes älskling, som nyss gjort upp ljusa planer för framtiden, låg der med slocknande öga och öfver skjortbröst och bädd vällde fram en blodröd ström som brutit lifvets sista dammar.

Åter var det mörkt. Det hördes blott en qvinnas anskri och ett tungt fall mot någon möbel.

TRUMSLAGARENS OLLE.

Han hade rest till Amerika, mest derför att han icke haft något som band sig vid fosterjorden. Han var ett barnhusbarn, och hvar i vida verlden han än hamnade kunde han väl icke gerna känna sig mer ensam än han redan varit van vid från så långt tillbaka han mindes.

I Amerika hade han varit i tio år. De två sista åren hade han ett par gånger stått på vippen att "gå till Sverige". Han längtade efter hemlandet, utan att kunna förstå hvarför. Han härdade dock ut vid det arbetsamma lifvet, ty han hade föresatt sig att "förtjena till en gård", innan han reste hem.

Det hade han väl gjort nu, ty han var anländ till hembygden. Och hvad mer var, han hade icke varit många dagar på svensk jord, innan han var kär; han som aldrig spilt en tanke och långt mindre tid på sådana "tokerier" i Amerika. Det var följden af att han hade så litet att göra efter resan.

Ty han hade haft mycket litet att syssla med sedan han kom till hembygden. Han bodde hos församlingens pastor, ty hans fosterföräldrar, "trumslagarens" som tagit honom från barnhuset i Stockholm, voro båda döda; och bonden, som han tjenat hos vid afresan, kunde han icke rigtigt med. Der hade varit en hård tjenst, liten eller ingen vänlighet och klen årslön.

Men pastorn, en prest af den gamla rätta sorten, honom hade han förtroende för. Han skulle hjelpa honom att köpa gård, ty han var fullt ut lika mycket jordbrukare som prest; och så mindes han så väl de goda ord han fått, då han läste sig fram för honom.

Prosten hade till att börja med svårt att känna igen sitt forna läsbarn i den prydlige, brunhyade amerikanaren. Men snart hade han fått klart för sig hvem han var; och så måste frun in och helsa på "trumslagarens Olle", som kommit igen från Amerika och var blifven herrekarl.

— Nå, Olof, var det inte rigtigt roligt att komma hem igen? frågade prestfrun.

— Åhjo! men jag längtade mer, än jag nu är glad för att vara hemma. Jag har ju heller inga anhöriga någonstädes, svarade Olof.

Snart var han i tal med pastorn om sina framtidsplaner. Det var slitsamt derute i vestern, fast pengar kunde man ju tjena, förstås.

Men han ville nu använda det han lyckats samla till inköp af en liten gård. Och med det skulle pastorn hjelpa honom.

— Då skall du köpa kaptenens, Olof! Gamle kapten Sundströms på Skillsnäs. Det är en ganska god liten egendom. Och så är han tvungen att sälja, förklarade pastorn.

— Tvungen? Han var ju ganska förmögen.

— Ja, men det fans en son i huset, som gjorde af med välmågan. Modern var — ja, kaptenskan är död för ett år sedan — för svag för den pojken. Han fick i ungdomen sin vilje fram i allt. När han sedan till slut fick en plats, så dröjde det inte länge förr än fadern måste skaffa mycket pengar för att kunna inlösa sonens skulder och framför allt hans heder. Sonen är nu utomlands på något kontor, och fadern måste, som sagdt, sälja, för att kunna gälda sina förbindelser, åsamkade för sonens skull. Ty han ville ej för någon del låta det komma till konkurs.

Följande dag besökte pastorn och Olof Skillsnäs. Kaptenen mottog dem mycket väl. Det var en gammal, hvithårig knekt, som ännu tycktes vara ganska hurtig, trots ekonomiska bekymmer och sorger. Han följde sina gäster omkring på fälten och tycktes vara förnöjd öfver att hafva fått en spekulant på gården. Han och hans dotter skulle sedan bosätta sig i sta-

den, der fröken Elvira fått löfte om en anställning som lärarinna uti en flickskola.

Det var just i fröken Elvira vår amerikanare vid sitt första besök hos kapten Sundström blef förälskad. Rigtigt grundligt förälskad, fast han icke ville erkänna det för sig sjelf, utan menade att det var tillfälliga tokerier, som han snart skulle kunna slå ur hågen.

* * *

Hon hade på pastorns uppmaning satt sig till pianot och spelat för sin faders gäster. Han hade väl hört på musiken; men han såg mest på den bleka, fina profilen, som skarpt belystes af solen från fönstret, på de vackra händerna och den smidiga, välbildade gestalten.

Och hon hade bestämdt märkt huru han satt och beundrade henne. Ty hon hade rodnat och sedan endast haft ögonen rigtade på noterna.

Hela vägen hem till prestgården talade pastorn om fröken Elvira. Huru hon var god mot de fattiga och sjuka i nejden. Hon var sjelf icke stark. För ett år sedan hade hon haft blodstörtning.

Åtta dagar senare kom på aftonen bud från Skillsnäs till prestgården. Pastorskan skulle för Guds skull genast resa till kapten Sundströms. Fröken Elvira hade blifvit svårt sjuk, det var ett förnyadt anfall af hennes gamla onda.

Medan man ordnade om häst och vagn åt prestfrun, fortsatte budet från Skillsnäs sin färd. Doktorn skulle hemtas från staden och det var långt dit.

Under förvirringen och ifvern att snart vara i ordning, märkte hvarken pastorn eller hans fru huru deras gäst blifvit förfärligt blek vid underrättelsen om olyckan på Skillsnäs. Till slut föreslog han, att han skulle få skjutsa pastorskan till Skillnäs, och erhöll äfven tillåtelse dertill.

Pastorns Brunte hade säkert på mången god dag icke blifvit så körd som nu, och snart voro de framme. Pastorskan möttes på gården af en förgråten piga. Kaptenen ville icke för ett ögonblick lemna sin sjuka dotter.

Sedan Olof med tillhjelp af en dräng satt in hästen, gick han in i salen. Der stod pianot, der hon för några dagar sedan setat och spelat för honom. Melodien tycktes honom då tala om en säll framtid, och Elviras bild var innerligt förenad dermed.

Nu var kanske inom några timmar drömmen slut. Han hade ju också icke trott på att den skulle kunna förverkligas. Han, barnhusbarnet, "trumslagarens Olle", var nog icke född för sällhet och lycka. Han hade ju från början insett att kärleken till Elvira var hopplös. Icke ville hon hafva honom, arbetaren.

Men att hon skulle dö ... ung och vacker! Det hade han icke mod att tänka på. Det kunde, det finge icke ske!

Kommer då aldrig doktorn!

Han tycker att det snart skulle vara tid dertill. Pianot står uppslaget. Han går fram till det. Kanske hade hon nyss spelat derpå, kanske sjungit, då dödens blekhet spred sig öfver de älskliga anletsdragen, då blodströmmen trängde fram öfver de skälfvande läpparne.

En lång, lång timme gick, och så kom läkaren.

När han länge hade varit derinne, kom pastorskan in till Olof och sade honom att hon skulle stanna på Skillsnäs öfver natten. Kanske kunde Olof skjutsa doktorn till staden. Der behöfde icke hemtas medikamenter, ty doktorn hade haft med sig allt som varit af nöden.

Han vågade icke fråga, huru det stod till. Hvad rätt egde väl han dertill!

Men då han satt bredvid doktorn i vagnen, sade han någonting om att han för några dagar sedan såg den sjuka och att hon då var stark och kry. Det hade han då inte tyckt, men han sade det i alla fall. Och han tillade, att icke kunde en person, som hade blodstörtning, tänka på att åtaga sig en lärarinneplats. Det kunde väl icke lämpa sig rigtigt bra?

Doktorn var särdeles språksam. Han sade, att han fruktade för att fröken Sundström icke

egde kraft att motstå anfallet. Men om hon gjorde det, så skulle det vara lämpligast för henne att uppehålla sig i södern, utan någon den minsta ansträngande verksamhet. Då kanske skulle ungdomen segra och hon kunde bli fullt återställd. Men fadern hade säkerligen icke råd härtill numera.

De följande dagarne gjorde doktorn ofta visit i prestgården, när han kom från Skillsnäs. Pastorskan hade kommit hem, och fröken Elvira sände henne alltid helsningar. För hvar gång omtalade doktorn, hurusom den sjuka "beundransvärdt" kryade till. Och allt mer och mer beklagade han, att hon icke kunde få komma till södern.

Att tala med kaptenen om köpet af gården gick naturligtvis icke nu för sig. Olof reste till en grannstad för några dagar, i och för sina affärer. Han tackade pastorn och dennes fru så varmt för visad vänlighet, att pastorn menade på att det ju inte behöfdes, alldenstund han snart skulle komma åter och det då blefve tid nog till tacksägelser.

Några dagar derefter medförde posten ett assureradt bref till pastorn. Det inneslöt en anvisning på 15,000 kr. och lydde:

"Käre, faderlige vän!

Framför min helsning till kaptenen. Köpet af gården må vara till framdeles, men jag uppgifver icke all tanke derpå, och derför

skickar jag i förutbetalning det inneliggande beloppet. Jag reser nu till Amerika, och det kanske dröjer ej så många år förr än jag är åter. Då hoppas jag att fröken Elvira återvunnit sin helsa, ty säkert följer hon doktorns råd och reser till södern.

Till återseendet eder
Olof Svensson."

Det nämndes ej i brefvet, hvart han ämnade styra färden i Amerika.

Pastorskan insåg först af alla — doktorn blef invigd i saken — att det var för Elviras skull Olof handlat som han gjort. Det erfordrades pastorns och doktorns förenade öfvertalningsförmåga att förmå kaptenen att mottaga Olofs penningar. Endast vid doktorns föreställning om att hans dotter kanske skulle kunna räddas derigenom, erhöllo de hans medgifvande. Men ett köpebref blef genast upprättadt och underskrifvet, enligt hvilket kaptenen för 15,000 kr. och mot öfvertagande af inteckningarne i gården, sålde Skillsnäs till Olof.

Och då nordens höst nalkades, reste Elvira, följd af sin fader, till södra Frankrike. Innan dess hade de mest tyngande skulderna för sonen betalts, och pastorn hade lofvat att ha ett vaksamt öga på gårdens skötsel under kaptenens frånvaro.

Visste hon af, den bleka ungmön, att det var kärlek, som förde henne till milda, helso-

rika nejder? Anade hon månne, att han, arbetaren långt bortom hafvet, icke för en enda stund lemnade tanken på henne?

* * *

Så förflöto tre år. Ungdomen hade segrat hos Elvira, och i det blida luftstrecket, der hon vistats ett helt år samt tvenne vintrar, hade hon återvunnit helsan.

Kaptenen var alltjemt kry. Ett retade honom emellertid betydligt, och det var att Olof icke låtit det minsta höra af sig. Kaptenen träffade aldrig pastorn utan att fråga, om ej "amerikanaren" skrifvit. Och på pastorns nekande svar, hette det alltid:

— Tusan till opraktisk amerikanare den der!

Äfven Elvira tyckte, att det var tråkigt att ej familjens fordringsegare och välgörare lät höra af sig. Och när hon talade med pastorskan, hette det:

— Vi ville så gerna tacka honom och godtgöra honom hans penningar.

Men pastorskan sade alltid efteråt till sin man:

— Flickan är kär i Olof! Det är då ej heller att undra på, ty så hade icke mången handlat. — Den dumme pojken, som inte låter höra af sig.

Till slut erhöll pastorn bref från Amerika, från Olof. Han omtalade att han hade det bra, att han förtjent mycket pengar och att han ofta tänkte på — pastorn och hans fru. Nu ville han gerna veta, huru de mådde, och — eljest nyheter från hemorten, der säkert nu få kände eller tänkte på "trumslagarens Olle." Allra sist i brefvet, efter namnet, stodo några illa, darrhändt skrifna bokstäfver, innefattande en fråga huru herrskapet på Skillsnäs mådde, och särskildt om fröken Elvira hade återvunnit helsan.

På det brefvet gingo flera svar öfver Atlanten. Kaptenen skref i samma tonart som han fordom begagnat framför kompaniet. Han svor i brefvet och strök under kraftuttrycken, "att bättre tankar hade han haft om amerikanarne, än att de så der sonika gåfvo 15,000 vind för våg, utan att fråga efter dem en gång." För resten ville han "tacka för handtaget" och hoppades få tillfälle att göra det personligen. Ty ingen annan än Olof skulle ha gården; kaptenen ville endast om möjligt hyra flygelrummen till sin död.

Fröken Elvira skref några rader, men de voro förseglade, då de inlades i faderns bref, hvilket föranledde gubben att småbrumma litet, när han lade ihop sin egen skrifvelse.

Dessutom skref pastorn. Han talade bara om väderlek och årsväxt samt om att de fått

ny orgel i kyrkan. "Den skulle du höra", skref han. Åt pastorskan blef det öfverlemnadt att skrifva svar på huru de befunno sig på Skillsnäs. Och hon erkände då visserligen, att Elvira var bra; men flickan kunde lätt angripas igen af bröstlidande, derest icke någon, som hon längtade efter, snart reste hem från Amerika. Jo, hennes bref var ypperligt! menade pastorn. Och kom han icke till följd af det, så kommer han aldrig, fortsatte han belåtet.

* * *

Han kom.

Han var stor och ståtlig. En rigtig gentleman. Kaptenen och Elvira hade rest till staden för att möta honom. Han skulle denna gång bli deras gäst och åtfölja dem i ekipaget till Skillsnäs.

Dit kommo pastorn och hans fru; och innan än solen hade dalat, så voro "trumslagarens Olle" och Elvira ett förlofvadt par. Den gamle bistre kaptenen lade med glädjeskimrande blick samman deras händer; pastorskan stod till reds att taga dem båda i famn, och pastorn nedkallade Guds frid öfver de unga.

Och så var "trumslagarens Olle" ej längre ensam i verlden.

AUGUST PÅ KULLEN.

August var "bara en torparepojke", men fadern var en öfverdådigt dugtig timmerman och grofsnickare, och torpet låg icke mer än en half mil från den lilla staden, hvilket allt gjorde, att August icke behöfde slita allt för onda dagar, helst han var torparfolkets enda barn. Det rådde ett visst välstånd i torpet Kullen, och August formerade många bekantskaper med stadspojkarne, under det han regelbundet bar moderns mjölkkrukor till mjölkställena i staden eller matsäck till fadern, då denne arbetade vid något af byggena derstädes.

August skulle utan tvifvel hamnat i "storskolan", om torparmor fått råda, men hans far hade icke något förtroende för den lärda vägen, utan då sonen konfirmerats tog han honom med sig som hjelpare och handtlangare. Sonen förstod att sköta yxa och hyfvel med fart. Han hade "sett sig till handlaget" och kom inom kort upp i full dagspenning.

Detta allt minskade ingalunda välståndet på Kullen, men modern var icke nöjd. Hon hade rätt i sitt påstående, att August var ett godt läshufvud — folkskolläraren hade aldrig skrifvit ett bättre betyg än det August fått — och hon hade hoppats att hennes barn en gång skulle rycka upp i led med barn till de herrskap inne i staden, hos hvilka hon före sitt gifte tjenat. Och dessa gossar hade blifvit både prester, doktorer och lärare sedan den tid hon borstade stöflarne åt dem, då de gingo i skolan.

En och annan af bondsönerna i trakten, lekkamrater från barndomen till August, sändes in till staden för att studera, och hvar gång mor Johanna — Augusts moder — kunde berätta något sådant, drog hon en djup suck vid tanken på sina egna svikna förhoppningar. Men August låddes som om det icke berörde honom och kunde mången gång efteråt i nattens stillhet, då föräldrarne trodde honom sofva, höra deras resonnemang om saken, som vanligtvis slöt dermed, att fadern uppmanade henne att tacka Gud för det pojken icke fått högfärdsgriller i hufvudet och derför att han lärt försörja sig med ett ärligt handtverk.

* * *

Det var mycket att göra den sommaren stadens rådhus nybyggdes. August och hans

fader arbetade vid detta bygge och fingo plötsligt sina dagslöner betydligt ökade, enär entreprenören befarade att försök gjordes att locka från honom en del dugligt folk till andra byggnadsföretag, som samtidigt pågingo.

När dagsverket var slut, hade hittills fader och son alltid följts åt hem till Kullen. Mången qväll hade kamrater till August försökt hålla honom qvar i sitt lag, men han hade ej blott respekt för sin ordentlige fader, utan ock motvilja för att deltaga i de dryckesgillen, som kostat mer än en af hans gelikar penningar och obehag, äfven i form af efterräkningar vid rådhusrätten.

Men så skulle det blifva taklagsöl på grosshandlare Sunesons bygge. Festen var uppskjuten, tills en del af inredningen var färdig, och skulle firas i det nya huset. Arbetarne hade löfte att medtaga hvar sin vän eller väninna — der skulle bli dans också. Och flere bland de raskaste yngre arbetarne vid rådhusbygget blefvo också inbjudna.

August beslöt sig för att gå och fadern gillade det. Någon gång måste ungdomen roa sig.

Inne i grosshandlarens nya sal var det städadt och fint. Arbetarne hade hängt lampor i taket, klädt fönsterposterna med grönt och ordnat kulörta lyktor i fönstren, som ännu väntade på glasisättning och genom hvilka sen-

sommarvinden fläktade svalka på en glad, uppspelt samling, beredd att grundligt fira ett präktigt taklagsöl.

Snart var dansen i full gång. Förfriskningarne bjödos omkring i riklig mängd, och förtjusningen nådde sin höjd, när grosshandlare Suneson tillsammans med sin fru och dotter infunno sig för att se på den raska dansen. Det syntes mycket väl, att den unga fröken Bertha icke skulle ha något emot att med ett svängom mäta utrymmet i familjens blifvande sal.

För sin smidiga, uthålliga dans hade i synnerhet August vunnit erkännande, och på ett mycket påtagligt sätt gjorde, sedan värdfolket anländt, en af de äldre arbetarne honom uppmärksam på att här kunde ställas vissa anspråk på honom som artig dansör.

Han betänkte sig icke. Och inom kort dansade han ut med fröken Bertha. Väl var handen som smög så fast kring hennes smärta lif icke handskbeklädd och hennes kavaljer var klädd i en rätt grof kavaj, men sällan hade hon haft större nöje af en vals, och efter dess slut var hon genast ingripen i ett lifligt samtal med den kloke, unge arbetaren, som nu för första gången, något tafatt men visst icke oskickligt, fullgjorde det förfärligt ansvarsfulla uppdraget att med lämpliga förfriskningar tillgodose en ung dam, som dansat minst två hvarf för mycket omkring salen.

* * *

Festen hade slagit August åt hufvudet. Han hade icke druckit så mycket som de fleste af de andre. Men dock hade han svårt att hålla reda på tankarne, som åter och åter igen sökte upp den unga sköna flicka, hvilken visat honom en i ögonen fallande vänlighet.

Tillsammans med några af kamraterna vandrade han efter festens slut gata upp och gata ner. Han hörde att de stojade, men fäste sig ej vid deras prat. Hans tankar voro fjerran, och i denna stund skulle han velat gifva år af sitt lif om moderns önskningar uppfyllts, om han fått lemna sin krets på den enda väg hans oerfarna sinne trodde möjlig — genom att som mångens hans gelike egna sig åt bokliga studier.

Men — bort med dessa vansinniga tankar! Han var ju August på Kullen, timmerman till yrket liksom fadern, torparen.

Plötsligt blef han ryckt tillbaka till verkligheten. Kamraterna hade råkat i gurgel med en del ungdom, tydligen studerande, och morska tillrop och tillmälen vankades parterna emellan. Han fann sig föranlåten att medla, erinrande sina kamrater om att det alltid var en skam att bråka, och skulle bli en dubbel nu, när de kommo från ett gästfritt hus, der värden sjelf med dem firat och hedrat arbetet och dess resultat.

Man lyssnade till hvad han sade. En och

annan mumlade väl att "tuppkycklingar bör man tukta", men hans förståndiga ord hade gjort verkan. Hopen skingrades och sjelf var han beredd att gå hem till sitt tillfälliga logi hos en kamrat, då någon stack sin arm under hans och ryckte honom åt sidan.

"Tack, skall du ha, August! Du talade der som en karl och dina kamrater hedrade både sig och dig genom att afstå från vidare bråk. Vill du följa med en gammal barndomsvän hem, så få vi prata en stund om gamla minnen."

Det var Lars, häradsdomarens son derhemma i grannskapet. August och han hade mer än en söndag gemensamt strövfva omkring i skog och mark, på den tid de två setat sida vid sida i folkskolan. Men snart hade Lars flyttat in i "storskolan", och dermed hade barndomsvännerna tills nu nästan lemnat hvarandra ur sigte.

Hvad allt de två talade om är ej godt att veta. Men deras samtal hade en allvarlig öfverläggning till följd derhemma på Kullen. Sedan den tid hon vaggade sin lille brunögde pys på sina knän, hade icke mor Johannas ögon så glänst af glädje och modersstolthet som nu. Och ehuru Augusts fader hade många erinringar att göra, innefattande det största misstroende till att en arbetare skulle kasta bort sina goda verktyg för att gripa till något

så ovisst som boken, så tjenade de nu till intet. Han måste gifva med sig, ty två röster mot en voro ju absolut majoritet.

Och derefter syntes icke den raske unge timmermannen på ställningarne vid byggena, åtminstone icke arbetande. Men mången gång kunde han springa dit upp för att trycka handen på en före detta kamrat, eller smeksamt fara med fingern öfver eggen till faderns yxa, som ännu alltjemt var den skarpaste och flinkaste i vida nejder.

Sjelf bodde han inne i staden! Han delade rum med Lars och denne delade vänskapsfullt med sig åt honom af sina bokliga insigter. Men August var fliten sjelf, det sades af alla hans privatlärare, hvilka icke nog kunde förundra sig öfver de snabba framsteg han gjorde.

Han hade icke tid att spela kavaljer, som mången af hans nya bekantskaper hade för sed. Men då han understundom passerade förbi det nu fullt färdiga huset vid Storgatan, som egdes af grosshandlare Suneson, flög en djup rodnad öfver hans hurtiga ansigte. Och mötte han någon gång på gatan en viss ung flicka, som en gång valsade sig flämtande trött vid hans sida, så borde han kunnat se att ungmöns kind afspeglade hans egen rodnad.

* * *

I en menniskas lif har intet skett förgäfves. De år August varit arbetare hade hos honom nedlagt kärlek till och aktning för arbetareklassen. Och sedan han genomgått en teknisk skola, i hvilken han med lätthet vann inträde, tack vare sin flitiga privatläsning, var han snart åter ute i det praktiska lifvet och erhöll en synnerligt förmånlig plats vid ett pappersbruk.

Och dit hemförde han inom kort som sin maka den, som en gång i ungdomens första vår genom några vänliga ord väckt ej blott kärlek utan eggande sjelfkänsla till lifs i den unge arbetarens barm.

När någon gång Augusts föräldrar ha glädjen att helsa sina långväga boende barn välkomna i den trefna stugan på Kullen, stannar alltid den unga frun framför ett hörn, der på en hylla äro dekorativt uppställda en glänsande yxa med skarpaste egg, en hyfvel och en såg. De verktygen voro en gång hennes mans. Och hon lutade sig så kärleksfullt emot sin mans skuldra, då han med glänsande öga hviskar:

— Ja, Bertha! Far har rätt. Man skall *aldrig* glömma, att redligt arbete är största heder.

SYSTRARNE PÅ HALLSVIK.

— Tant, snälla tant, berätta något för oss!

Det var annandag jul. Och sedan så långt vi barn mindes, hade vi alltid tillbragt den dagens eftermiddag hvart år hos tant Charlotte, vår moders barndomsväninna och på långt håll slägt med vår fader. Äfven i afton voro vi hela familjen uppe hos henne. Nyss hade hon serverat thé i de gamla, egendomliga, bräckliga mandarinkopparne, hvilka jag aldrig kan tänka på utan att svettas. Som pys på en 7 eller 8 år slog jag sönder en af dem, och jag såg på tant Charlotte, huru ledsen hon blef. Hon sade inte ett enda förebrående ord, men likväl inpräglade sig händelsen så i mitt sinne, att jag ännu, långt sedan jag glömt mina meriter af dylikt slag i hemmet, för hvilka alltid sträng upptuktelse vankades, kommer i håg tant Charlottes thékopp.

Jag hade nyss hemkommit som student och icke utan missnöje fogat mig i att följa

med till tant Charlotte denna gång. Det var en sådan präktig skridskois nere på sjön, och jag visste temligen säkert, att kronofogdens sjuttonåriga dotter — min studentflamma — vid det laget skulle vara på isen. Utan att finna sin riddare der! Det var förarligt, och hvad värre var — klockan var mera än 6 och vi plägade stanna ända till klockan 9.

Det var då syster Elna bad om "att få höra något." Tant Charlotte kunde berätta på ett egendomligt sätt, som gjorde att man följde så uppmärksamt med, att man ej tappade bort ett enda ord. Jag förenade mig med Elna. Det skulle hjelpa mig att fördrifva tiden och tankarne på min hulda sköna, som jag icke fick träffa den aftonen. Och tant Charlotte berättade — sedan hon först försigtigt utburit théservisen i köket.

* * *

Det skedde för mer än en mansålder sedan. Fröknarne på Hallsvik voro vida omtalade såsom ett par skönheter. De liknade båda sin moder, som dog medan de ännu voro helt små. Hon hade varit från Frankrike, derifrån hennes fader emigrerat till Sverige. Som hon varit mycket mörk, hade folket i nejden för sig, att baron på Hallsvik hemfört som brud en zigenerska. Och den som icke närmare kände förhållandet, skulle lätt kunnat tro, att baronens

båda mörkögda, svarthåriga döttrar hade zigenarblod i sina ådror.

Baronen var nu rätt gammal och kunde icke lemna sina rum till följd af ett svårt slaganfall. De båda döttrarne, Maria och Margaretha, hade nyligen hemkommit från en klosterpension i Frankrike, der de enligt den aflidna moderns önskan blifvit uppfostrade. De skulle hafva qvarblifvit der ännu ett år, men till följd af att fadern insjuknat, hade de på hans önskan återvändt hem, efter att hafva varit borta i fem år. Under den tiden hade fadern blott trenne gånger besökt dem i klosterskolan.

De vårdade sin far med största ömhet, och hvarandra älskade de varmt och innerligt. Tjenarne berättade om, huru de med armarne slingrade om hvarandra ilade fram i parken, när fadern inslumrat för en stund. De kunde då vara ystra som rigtiga unga zigenerskor, men på en gång, när skrattet klingade alltför högt, hände det att de ångerfulla sågo upp mot den sjuke faderns rum, och tillsammans gingo de in i sin katolska moders bönkammare, der de knäböjde och bådo för sin faders tillfrisknande.

Om de voro katoliker? Man var icke alldeles viss derom. Men allmogen trodde det bestämdt, lika bestämdt som att modern varit en zigenerska, hvilken med trollkonst och signeri fångat den på sin tid ståtlige egaren af

Hallsvik. Man hade ej sett dem i kyrkan sedan deras hemkomst. Och det var bevis nog för folket.

Socknens prest var nyligen kommen till församlingen. Det var en ung, reslig man, och han sades vara mycket sträng och religiös. En afton hade han nere i byn träffat en af tjenarne på Hallsvik, och på de spörsmål han ställde till denne kunde tydligt förmärkas, att äfven han trodde på det gängse ryktet, att fröknarne på Hallsvik voro katoliker.

Trots fröknarnes ömma vård om sin sjuke fader afled denne vid midsommartiden. Pastorn blef i tid tillkallad och gaf den sjuke nattvarden. Och då baronen var död och döttrarne knäböjde vid sidan om sin faders säng, såg pastorn tydligt, att de båda gjorde korstecknet. De voro således katoliker.

Vid baronens begrafning, som den stränge pastorn förrättade, talade han tydligen mera med tanke på de efterlefvande döttrarne än på den aflidne. Senare på dagen aflade han visit på Hallsvik; och då han lemnade gården på aftonen, tycktes de två sörjande vara mera öfvergifna och förgråtna än före hans tröstebesök.

Alla sterbhusets angelägenheter ombestyrdes preliminärt af pastorn, och erforderliga papper öfverlemnades af honom till den vän i staden, som baronen utsett till förmyndare för

sina döttrar. I ett enskildt bref till denne hade baronen upplyst, att hans döttrar i klosterskolan erhållit undervisning i sin moders religion, samt sagt att det stode dem fritt återvända till klostret för någon tid, om de så ville. Han hade före vigseln med sin längesedan aflidna maka måst lofva, att, om de finge döttrar i äktenskapet, skulle dessa uppfostras i hennes religionslära, för att sedan, beroende på deras eget val, göra antingen faderns eller moderns tro till sin.

De återvände emellertid icke till utlandet. I stället började de gå i socknens kyrka och åhöra pastorns predikningar. Och ganska snart tycktes de försona sig med det lutherska templets nakna enkelhet och brist på ceremonier samt icke sakna klosterkyrkans stämningsfulla korsång och rökelse. Pastorn fortsatte besöken på Hallsvik, och inom kort var han öfvertygad om att vinna sin afsigt: att ur de två ungas sinnen utplåna moderns religion och fullt vinna dem åt faderns.

Antingen det nu var sorgen öfver faderns död eller en följd af pastorns trägna religionsundervisning, men fullt tydligt i alla fall var, att de två systrarnes sprittande liflighet var försvunnen. De kunde arm i arm hela timmar tillsammans vandra i parken, utan att vexla ett ord. Hvad de mest af allt längtade efter, var den unge prestens besök; och de öfver-

träffade hvarandra i att söka i minnet noga inprägla hvarje hans ord vid undervisningen.

En dag flera månader efter faderns död omtalade den yngsta systern, Margareta, för Maria en stor, stor hemlighet. Löfven prasslade under det de promenerade i parken, och det var tungt och dimmigt i luften. Kanske frös Maria, under det hon mottog systerns förtroende, ty hon var mycket blek, och emellanåt darrade hela gestalten.

Margaretas hemlighet bestod deri, att hon trodde att pastorn älskade henne. Han hade visserligen icke sagt ett ord derom; dock trodde hon säkert — hon visste ej hvarför — att han gjorde det. Nu ville hon endast fråga sin syster till råds; hon hade ju ingen annan att förtro sig till. Borde hon inte bli hans hustru, om han begärde det? Ty hon ville det, emedan hon — också älskade honom.

Den äldre systern hade icke svarat derpå, förr än de kommo in. Men då brast hon i gråt, och under det hon tryckte systern till sitt bröst, hade hon sagt henne, att hon önskade henne all lycka. Visst borde hon gifta sig med pastorn, om det var så att han anhöll om hennes hand. Han var ju så god, så ståtlig, så ädel!

Hvarför gladde icke systerns ord Margareta? Hvarför spred sig en dödlig blekhet öfver hennes ansigte? Allt skulle väl blifva

lyckligt, då hon erhöll systerns välsignelse och bifall.

* * *

Margareta hade icke bedragit sig. Pastorn älskade sin yngsta lärjunge, och ej lång tid efter systrarnes samtal erkände han sin kärlek för henne. Hon hade då icke velat gifva något svar; icke förrän hon talat med sin syster om saken.

Några dagar derefter bad Margareta sin syster att medfölja till moderns bönkammare. De hade icke varit der sedan faderns död. Det hade nemligen aldrig händt, att de besökt bönkammaren utan att knäböja framför krucifixet; och pastorn hade ju sagt dem, att det var synd att göra så, att nedfalla för afgudar, äfven om de hade den yttre formen af den korsfäste.

Men när de nu inkommo der, var all tanke på pastorns ord borta. De knäböjde som fordom, de bådo som fordom.

Derpå hade Margareta sagt sin syster att hon i en dröm sett deras moder, ej vredgad, men bedröfvad öfver, att hennes döttrar sveke hennes hopp och löftet att de skulle tillhöra hennes kyrka, och under tårar hade hon bedt systern att med henne återvända till klostret i Frankrike.

På Marias bäfvande fråga, huru det då skulle gå med hennes hjertesak, kärleken till

pastorn, hade Margareta förklarat, att det der allt endast varit ett barnsligt infall, icke värdt att fästa sig vid.

— Bed mig då icke att åtfölja dig, ty vet att *jag* älskar honom af hela min själ! hade Maria besinningslöst och ovillkorligt utropat.

Huru hon nu ömt som en moder, hjertligt och deltagande delgaf sin syster, att pastorn hade förklarat henne sin kärlek och att han således icke älskade Maria — det kan säkert icke med ord beskrifvas. Men Maria ville icke tro henne. En feber tycktes glödga hvarje bloddroppe i hennes ådror, och hon lyssnade knappast till systerns ord, när denna till slut sade henne, att hon offrat sin kärlek, emedan hon icke ville ega lyckan på bekostnad af systerns frid. Ty hon hade ju insett, att äfven systern älskade pastorn.

Det offret blef dock icke uppskattadt; för första gången trädde der något främmande emellan systrarne vid Marias utrop:

— Du älskar honom *icke;* ty då skulle du ej ens för min skull vilja försaka!

* * *

Skriftligt hade Margareta strax före samtalet med systern underrättat pastorn, att hon icke kunde blifva hans, emedan hon icke kunde älska honom.

Det träffade honom som ett slag i an-

sigtet. Han hade visst och fast hoppats, att hans kärlek var besvarad, och den enda förklaringsgrunden till Margaretas afslag fann han deri, att allt hans arbete för att vinna systrarne för sin tro dock till slut visade sig ha varit förgäfves.

Han undvek sorgfälligt att sammanträffa med Margareta och Maria. Endast på afstånd helsade han mot dem, när han såg dem vid kyrkan, dit Maria hvar söndag gick och dit Margareta åtföljde henne för att upprätthålla skenet.

Och med det allra första, så fort det blef honom möjligt, lemnade han sin plats för en annan.

* * *

Den vackra fröken Maria blef vansinnig och vårdades under två år af sin syster på Hallsvik. Margareta blef under dessa år af sorg mycket åldrad. Det rika svarta håret gråsprängdes, och gestalten såg lutande ut. När hennes sinnessvaga syster hade någon stunds hvila från de utan hållpunkt irrande tankarne, smög hon sig alltid tyst in i moderns bönkammare. Det var hennes hvila, hennes frid.

Så dog Maria. Derpå reste Margareta till sin moders hemland. Man har aldrig sport till henne sedan; kanske slutade hon sitt lif såsom barmhertighetssyster eller i något kloster.

Men sägen om den vackra sydländskans systerkärlek fortlefver i nejden kring Hallsvik. Jag har sjelf — slöt tant Charlotte sin berättelse — sett hennes bönkammare, och jag har, ehuru icke katolik, knäböjt framför krucifixet och bedt för dem, som kämpa hjertats tysta strider.

EN SKRIFMASKIN.

— Nej, hör du bror borgmästare! Här sitta vi gamla gossar och prata om våra ungdomsäfventyr i vigilans, och det kommer mig att tänka, att antingen är du hin så snål med honorar åt din bleke, tyste och gänglige skrifvare, eller ock är han en af de der fördömda "tysta i landet", som funnos så få af i våra unga dagar. När t-n man kommer in till dig, så ser man den framåtlutande kopierande eller efter diktamen skrifvande maskinen. Aldrig ute på en promenad, aldrig på en krog, aldrig på biljarderna. Gu' tror jag inte, att han så satts i farten utaf dig, att han föredrar att skrifva på nätterna i stället för att sofva. Vi få lof att tussa djurskyddsvännerna på dig!

— Nej, nu min käre apotekare är du orättvis mot vår rättvisa, sade postmästaren, den tredje i laget. Dagligen går der en skrifvelse, dragande två porton, från den der unge mannen till en liten fröken i Stockholm. Det be-

visar: pro primo att han icke saknar mensklig känslor och således inte är af bror borgmästaren förvandlad till en skrifmaskin; pro secundo att han har "skrifning" för egen räkning och att om det är nattskrifning, som gör honom blek, så är hans hjerta och inte stadens stränga rättvisa orsaken dertill, och, pro tertio, att han är aflönad rätt hyggligt, då han kan depensera så pass mycket i porton, oberäknadt finfina konvolut och säkert dito velin.

— Hvad tusan han I med min skrifvare att göra? Skål på er, gossar, och för glada minnen!

* * *

— Nå, hur går det med lagfarterna? Färdiga! Nå det var tusan så bra, att herrn raskat undan nu emot julen.

— Ja, jag skulle så gerna ... Jag har en bön till herr borgmästaren ... Det vill säga.. jag ville ... jag är så sällan i tillfälle komma ut, att jag ville be....

— Hvad? Har herrn för strängt? Herrn vet att det bara behöfs ett par ord så — var så god. Betyg om flit och reda i arbetet har herrn förtjent; och för öfrigt komma här ett par tre bref om året: stundenter som vilja betala för lite praktik, unga män som skola placeras och visst icke tveka att antaga en renskrifvares skepelse i bidan på något bättre...

— Herr borgmästaren missuppfattar mig. Jag är tacksam, innerligt tacksam för all godhet, och det skulle smärta mig att göra herr borgmästaren missnöjd....

— Nå, hvad är det då? Ut med språket!

— Som det nu är i jultiden och rätt litet att göra, har jag bedt fröken Svensson att komma hit och dagligen höra efter, om det är något att renskrifva eller annat att göra. Sjelf skulle jag vilja... vilja resa till Stockholm på några dagar... helsa på en bekant... några goda vänner, ville jag säga...

— Äh prat! Intet smussel med det! Herrn skulle genast sagt, att han ville opp och smekas lite med fästmön. Hä? Träffadt! — Inte just att säga om den saken, och om herrn kan vara tillbaka fjerdedagen, så vars'go. Här hemma skola vi allt reda oss.

* * *

— Ja, så min skapare är det inte du! Lifslefvande! Fast det var fasligt, hvad du blifvit vattenlagd på de här två åren, som vi varit skilda åt. Har du sörjt så pass? Ja, det påstår du åtminstone i brefven, och det skall du då ha heder af, att inte har *du* glömt att skrifva. Ett bref om dagen! Hvad städerskorna, köksan och hela tutten varit nyfikna på den korrespondangsen. (Sitt ner, sitt ner för all del!) 'Ja, det är allt något eget, flickor' —

har jag sagt. 'Det är en baron och godsegareson nere i Vestgyllen, som ä' tokig i mej'. Men — du Gud och skapare — bara de nu inte förstå, att du och baronen likasom ä disamme! Hva sa' skänkjungfrun, som viste dej opp hit på mitt rum? Och hvad sa' du?

— Inte vidare, kallade mig för en kusin till dig, tror jag. — Men det der kunna vi ju tala om längre fram. — Älskade, älskade! Är du alltjemt mitt eget, rara hjertebarn! Har du inte glömt mig här uppe i det myllrande stadslifvet? O, det *kan* du inte; du vet, hur högt jag älskar dig och att det är dig jag arbetar för utan rast, utan ro....

— Ja, men du skulle lyda mig. Inte lönar det sig att knoga der nere hos det der gamla piggsvinet till borgmästare. Inte blir det lefvebröd af det inte! — Hvad har du ställt dig på två år? Har du något på banken?

— Neej! Men jag har köpt 6 stolar — pinnstolar — en soffa, ett bord och en frackkostym. Du må tro att jag inte slösat! Kan jag sedan vara min principal till nöjes, så gör han nog något för mig. Ställer mig kanske plats på kansliet i Mariestad....

— Kansliet! Äh, gå och lägg dig! Och så skall du bli länsman om fjorton, femton år? Hvasa?

— Ja, jag vet int...

— Och så skall jag vänta på dig! Snällt och beskedligt, förstås! Och gå här i alla mina krafts dagar som hushållerska. Biff, å buljong, å kyckling — dag ut, dag in. Och du renskrifva. Bli du en bra kypare här uppe i stället. Plats skall ja' skaffa. (Du har väl fracken med dig?) Det blir förtjenster. Och nöje kan man allt ställa sig. Kypare eller markör — och jag är din för evigt! Vi spara båda och kunna så om ett par tre år våga smälla te...

— Kypare! Markör?

— Ja, sa' jag inte det i ett af brefven?

— Nej, du bara sa' att det vore bra om jag toge en plats här i hufvudstaden. Så finge vi vara tillsamman. Menade du... kypare eller markör!

— Skulle inte det duga. De gå här ofvanpå alla sorters notarier och kansellister och åtskilliga "häradshöfdingefrön" med, om det kniper.

— Nej, du menar inte hvad du säger, Karin. Min mor offrade så mycket för att ge mig skolgång. Hon ville helst sett mig som prest; men när hon sjuknade och jag måste sluta i skolan och kom till borgmästaren, lofvade jag henne — ända till hennes yttersta timmar — att arbeta med flit och bli en dugtig länsman eller stadsfiskal; och jag gick äfven in på hennes fromma hjertas villkor härvid:

"Blif god mot de fattiga, gosse! Det kan du antingen du blir prest eller länsman." — Och du vill att jag skall bli kypare, dräng, krypa för tioöringar...

— Nej, hör du! Stopp och belägg med dina utfall. Res du hem till dina länsmansfunderingar och spara hädanefter på dina skriblerier till mig. Jag visste att det skulle gå så här, och bäst först som sist. Det syntes på dina bref, för så vidt jag läst dem, att du inte är resonnabel.

— Karin, Karin! Är det ditt allvar?

— Ja, visst är det så. Hade du skrifvit att du kom, så skulle jag sagt dig samma rena besked i ett bref. Så kunde du sparat dig resan....

* * *

— Tack för viran, bror borgmästare. Nu känner jag på mig att det skulle smaka skönt med en snarkare. Annars försofver jag mig och lemnar morgonposten åt sitt öde.

— Apropos! Lemnar min skrifvare in andra bref än "tjf" nu för tiden. De der till Stockholm, du vet, ha inte de torkat in?

— Jo, precist. Den der julresan för några år sedan skulle du inte tillåtit. Han kom ju hals öfver hufvud hem, och sen dess är det slut med kärleksepistlarne. Månne han inte upptäckte, att den sköna varit mindre trofast.

— Vete fan! — Men omistlig är han för mig. Tyst som en ande. Läser i ögonen hvad jag tänker. Skrifver bra af glatta lifvet. Jag kan minsann inte vara af med honom, och det vet han, ty han tar bra betaldt. Men inte för han är mindre njugg mot sig sjelf för det. Allt hvad han förtjenar går — tro mig eller ej — till de fattiga; och i dag har han — jag har hört det af min allvetande Mari — skänkt bort en splitt ny frackkostym till en gelbgjutaregesäll, som gifter sig i qväll. Mari trodde att han en gång tänkt sig sjelf som brudgum i de kläderna. Men att de tankarne äro förbi, det förstår jag bara derpå, att han upprepade gånger afböjt mina anbud — på samvetet synnerligen oegennyttigt af mig! — att skaffa honom länsmansförordnande och meriter. Det ser ut som ville han med hull och hår endast vara en skrifmaskin....

— Ja! Åtskilligt folk är så konstigt. Godnatt, käre bror! — Vänta på mig, apotekare, så få vi sällskap.

SKOLLÄRARENS ÖDE.

Skolläraren var enögd, men en stor och ståtlig karl. Hans röst var djup och stämman sympatisk, alltid något vibrerande; men behagligt ljöd hans tal till den uppmärksamt lyssnande ungdomen, bestående af gossar och flickor, alla årsklasserna undervisades på en gång — det var nu tjugo år sedan det här förtäljda passerade.

De mest begåfvade och längst komna voro placerade högst upp i bänkraderna. De mindre kunniga och nybörjarna, nyss anlända från småskolan, längre ned mot dörren och den höga hvitlimmade rörspisen. Flickorna sutto till venster och gossarne till höger om den breda gång, som öfver knaggligt och slitet furugolf ledde fram till skollärarens af tidens tand och pojkarnes knifvar och grifflar hårdt behandlade kateder.

Man hade läst innantill i Berlins "stora naturlära" hvilken jemte skinninbundna nya

testamenten och folkskolans läseböcker samt en Sveriges karta hittills varit allt, som församlingen bestått skolan som undervisningsmaterial, om nu inte dit skulle räknas den gamla "svarta taflan" och skolsalens omålade bänkar.

Det hade emellertid dunstat ut, att skolläraren lyckats förmå skolrådet till en stor uppoffring. Man läste om rofdjuren i naturläran och mången förväntningsfull blick flög bort till några rullar till venster om katedern. Man anade, att de innehöllo för skolans räkning reqvirerade "zoologiska väggtaflor" — resultatet af skollärarens bearbetning af ett snålt och genstörtigt skolråd.

Mycket rigtigt. När man läst till punkt om björnen, "skogens konung", steg skolläraren upp och utvecklade en efter annan de kolorerade väggtaflorna. Det var stämning i skolan, då de prydliga taflorna på förut anslagna och afpassade spikar hängdes upp rundt väggarna. Man såg der icke blott den nyss afhandlade björnen, utan äfven lejonet, den smidige tigern, den jättelike elefanten, och se der, det måste vara giraffen, som var så hög, att han begrof halfva hufvudet i en liten palms topp.

Ja, det var stämning i skolsalen, och den minskades icke när skolläraren — belåten med den effekt väggtaflorna gjorde — talade om

att de skulle få hänga uppe ständigt, förutsatt att ingen rörde vid dem under rasterna, att ingen skada gjordes de vackra planscherna.

Ett gladt sorl bedyrade, att intet ondt skulle vederfaras menageriet!

Han öfvergick derpå att förtälja om björnen, som han utpekade på den närmast katedern hängande taflan. Barnen fingo, så godt de kunde, tala om det, de under läsningen nyss inhemtat. Och då en af gossarne framhöll, att björnen var "allätare", kom skolläraren in på en historia, som rörde honom sjelf och som vi med uppspärrade ögon åhörde.

"Mycket rätt. 'Allätare'! Ja, jag höll en gång på att bli 'uppäten' eller åtminstone söndersliten af en rasande björnhona. Det var året innan jag kom till seminariet. Dessförinnan hade jag fört ett friskt lif, icke utan sina stora behag för en stark yngling, som jag också var. Jag tjenade för en dugtig lön i en Norrlandssocken. Den höga, herrliga skogs- och fjälluften satte blodet i rask fart. Man arbetade som två, var glad och frisk. Till ortens nöjen hörde jagten, oftast å fågel, men också på fyrfota vildt, när tillfälle bjöds. Jag och min husbondes son, August, hade en dag den glädjen att kunna inringa en björn. Vi fingo dervid en gammal, med sådana sysslor väl förfaren skogsman till hjelp, men beslöto att sjelfva skjuta nalle, som nyss lagt sig i ide. Detta

befann sig inne i ett vindfälle, och der drefvo vi med hjelp af gårdens lapphund och långa störar fram djuret vid soluppgången följande morgon, August sköt först, men lodet förfelade sitt mål, och det uti vintersömnen ännu ej fullt indåsade djuret, som var vildt och vigt, angrep honom så häftigt, att jag ej kunde skjuta, af fruktan att såra min vän. Snart tumlade björnen och min kamrat om i ett ärligt 'kragtag', sedan nalle med ett enda slag af ramen afväpnat honom och sändt hans reffla tjugo steg bort. Jag skyndade till och bearbetade, gripen af ursinne öfver min kamrats fara, björnen med kolfven af mitt gevär, tills djuret vände sig om och störtade öfver mig. Jag måtte från början fått min beskärda del, ty jag svimmade för ett gräsligt slag i ansigtet. Då jag återkom till sans, var jag i min ordning befriad från djurets tyngd, och jag såg hur August — som trott, att jag satt lifvet till för hans skull — gång på gång sänkte sin jagtknif i björnens lurfviga pels. Björnen blef vårt byte, men den jagten kostade mig mitt öga."

Skolläraren torkade svetten ur pannan. Barnen hade lyssnat med spänd uppmärksamhet, och fast ingen vid berättelsens slut sade något, så lästes i allas ögon varmt, hjertligt deltagande med den afhållne läraren. Och under natten var det väl mera än en af de unga,

som i drömmen om igen genomgick skollärarens jagtäfventyr.

* * *

Följande dag, då barnen vid 7-tiden samlades, begagnade man sig af minuterna före morgonbönen att beundra de zoologiska väggtaflorna. Snart hördes ett förskräckt utrop. Man skockades framför väggtaflan med björnen på, framme vid katedern. Hvilket nidingsdåd! Den qvadrat af taflan, som föreställde en björnfamilj, var alldeles öfversållad af knifhugg, hvilka genomskurit den fernissade taflan och den väf, hvarpå den var fodrad, samt flisat sönder väggytan der bakom.

Barnen stirrade på hvarandra intagna af skräck. Hvem var gerningsmannen? Hvem fick *se* det först. Hvem *kom* först i dag? Man pratade, bleka af förfäran, i munnen på hvarandra, utan att vinna någon klarhet i saken. Och i hvilket ögonblick som helst kunde skolläraren komma...

Men han kom icke. I stället kom hans blida, snälla hustru, hvilken han hemfört som brud från samma trakter, som varit platsen för hans äfventyr med björnen. Hon bad barnen intaga sina platser, läste i mannens ställe de vanliga morgonbönerna och tog upp den sedvanliga psalmen. Derpå underrättade hon barnen, att hennes man var sjuk; för dagen

fingo de derför lof, men om han icke förmådde läsa med dem följande dag, komme nog pastorn eller småskollärarinnan att göra det, hvarför de borde återkomma i vanlig tid. Nu skulle de gå stilla och snällt hem.

Men ingen rörde sig från sin plats. Nog var det ledsamt, att läraren var sjuk, men de öppna barnasinnena formligen ledo under vissheten, att en af skolans vackra väggtaflor så nedrigt behandlats.

En liten flicka, som, trots af att hon var blott tolf år, hade kommit högt upp i flickafdelningen, steg till sist upp och sade, pekande på väggtaflan:

"Se, så någon har gjort! Den var hel i går qväll..."

Och så brast barnet i gråt och hennes exempel följdes af flera bland flickorna, medan gossarne spärrade upp ögonen under ifrig väntan på hvad som nu skulle följa.

Det undgick icke de vakna barnablickarna, att skollärarens hustru icke ens vände sig om för att se på verkningarna af det röjda nidingsdådet. Men deremot förmärkte alla, huru hon rodnade, då hon sade:

"Barn! Det der ska ni inte vara ledsna öfver. Min man vet nog, hur det hänger tillsammans, och säkert är, att han inte tror någon af er om det."

Barnen gingo något lättare till sinnes, men fortfarande undrande och spörjande.

* * *

Läsningen blef afbruten för en tid, enär skolläraren drabbats af nervfeber. När han åter var kry och skolsalen vädrats och af läkaren medgifvits vara lämplig och ofarlig för användning, samlades barnaskaran på nytt. Och se! Då hängde der en ny zoologisk väggtafla på den sönderskurnas plats. Läraren sade intet om saken, men vid frukostrasten blefvo barnen afdelningsvis uppbjudna på kaffe, med anledning af att läraren nu var frisk igen och det dertill var hans hustrus födelsedag.

Deruppe måste de ju alla leka med lille August, skollärarefamiljens enda barn, en kry liten sexåring. Och den lille var så ifrig att visa alla sina vänner från skolsalen "pappas nya karta me' björnarna på". Mycket rigtigt — der återfanns den sönderhuggna zoologiska väggtaflan, som dernere i salen blifvit ersatt med en ny. Hålen efter knifhuggen voro dock tillklistrade.

Skollärarens fru såg, att barnen fortfarande undrade öfver denna historia, och upplyste derför om, att hennes man, som någon gång i sin ungdom gått i sömnen, påverkad af sin berättelse om björnjagten och af den i faggorna varande nervfebern, under natten, utan att sjelf

veta deraf, stigit upp och gått ner i skolsalen, der han sökt upp en knif och sjelf under feberyrseln huggit den i björnarnes bilder. Hans hustru hade till slut märkt hans frånvaro, sökt upp honom och fört honom till sängs, dervid han i yrseln framstötte ord, som visade, att han på nytt genomlefde det äfventyr, som en gång kostade honom hans ena öga.

Någon hade inkommit i rummet, medan hon berättade detta. Det var den nu återställde, som med ett lyckligt leende lade armen kring sin hustrus lif och sade:

"Ja, barn, det är sant, att det äfventyret kostade mig mitt ena öga. Men det skaffade mig också min goda maka. Ty ni skall veta, att August, min kamrat i äfventyret, alltid ansåg, att jag räddat hans lif, och han gaf sig icke någon ro, förr än förhjelpt mig att komma i den ställning, att jag kunde få den, jag tyckte om, och det var ingen annan än hans egen lilla snälla syster."

"MOR DIN KAN TROLLA."

Lisa på Maden hade en man, som var en suput, och en son, som hade läsehufvud. Och af dessa båda orsaker arbetade Lisa tre gånger så mycket som någon annan torparehustru under herregården. Ty sonen hade gått genom folkskolan och var kommen in i den lilla närbelägna stadens pedagogi, allmänt i orten benämnd "storskolan", derför att i allmänhet "stort folks" barn gingo der, fina och herraktiga redan i första klassen. Och då nu Lisa ville, att hennes Janne inte skulle allt för mycket vara efter kamraterna i klädesväg, då han var mer än "golik te att läsa och göra heder för sig", så blef följden den, att mer än hälften af mjölk- och smörpengarne gingo åt att hos skräddare och skomakare qvitta af skuld för den lille finhållne Jannes kläder och skodon.

Hade nu inte Lisa kunnat behålla torpet — Maden kalladt, derför att det låg på ett klippblock midt ute i ett träsk på herrgårdens

utegor — så hade det varit slut med all möjlighet att hålla den lille andreklassisten så der fin, ty då kunde ju "Gulla" ej längre behållas, den hulliga kon som inte "gått gall" eller "sint" ett enda år och som mjölkade fyra och en half kannor hele sommaren. Men nu behöll Lisa torpet genom att komma öfverens med patron på herregården om att hon skulle få utgöra dagsverkena i sin suput till mans ställe. Det gick så till, att två fruntimmersdagsverken räknades för ett mansdagsverke. Också gick Lisa på Maden nästan dag ut och dag in i herrgårdens arbete, och dertill fick hon göra skurehjelp under vintern för att hålla kontraktet vid magt. Hennes rygg var kutig och fingrarne krumma, men arbetet gick undan för undan, och ingen vet kanske hvad lön det låg deri att i otte, långt innan den lille Janne vaknat för skolgången, kunna reda honom hans matsäckskorg och ställa den på samme stol der skolkostymen låg, dessa klädesplagg, som kostat Lisa så många dagsverken och som hon knappt nändes smeka med valkig hand.

Det bör nämnas att Janne "bodde" hos skräddarns, som hade mjölkställe hos Lisa. Det vill säga han bar dit mjölken hvarje morgon och fick då ställa in sin dags-matsäck i köket och der förtära den under rasterna. Och på qvällen vandrade han hem, med sina böcker i den tomma matsäckskorgen, på vägen repande

gräs vid dikesrenarne i den tomma mjölkkrukan. Ty hans mor hade sagt, att Gulla gåfve mer mjölk om Janne vore tacksam mot henne. Och för att Gulla skulle förstå att han verkligen var tacksam, måste han ovilkorligen ge henne hvart strå, han plockat. Derom var Lisa lika angelägen, som att Janne lärde sig lexan i "tuskan".

* * *

Janne var verkligen hemmastadd i tyskan, och kamraterna kommo ofta till skräddarens under det Janne var sysselsatt med sina smörgåsar och sin mjölkbutelj under rasten. Han skulle "ta för dem" på läsöfningarne och han skulle "förhöra dem", när de visste med sig att de inte läst öfver.

En gång då Janne hade med sig ett par kamrater och med vederbörligt tillstånd "hjelpte dem i tyskan" inne vid skräddarebordet, allt under det Janne för tids vinnande gnodde i sig en matsäckssmörgås, sade mäster skräddare, medan han för bättre eftertryck lutade sin haka på båda händerna öfver det rykande pressjernet:

— Hör du, Janne, det är bestämdt sannt hvad en grannhustru till er sa' härförleden?

— Hva' sa' hon då? frågade Janne, litet orolig öfver skräddarens skämtsamma uppsyn

och för sina lyssnande kamraters skull, då det var fråga om hemmet der borta i moraset.

— Jo, hon sa' att mor din kan trolla och att dä ä' derför som I ha'n så godt och så möcke smör. Å så Gu' tror ja' inte så mä! Se bara, pojkar, hur tjockt mä smör Janne har på brö'et. Å likaväl har mor hans sålt två stora smörtrillingar till mej i denna veckan.

Det hjelpte ej att det var "tjockt med smör på brödet", det höll likafullt på att fastna gossen i halsen. Och ej hjelpte det, att mäster, då han såg hur illa Janne tog vid sig, sökte släta öfver sina obetänksamma ord. Ty ej hade många raster gått om, förr än de i tyskan hjelpte talat om att Jannes mor trollade sig till smör, som hon sålde i staden för att hålla Janne i skolan, utan att det syntes att han var en torparunge.

* * *

"Smörblomster, tjärblomster, saltlake, sill
Ger ja' mi kossa, om mjölken slår te!"

Det var Lisa på Maden, som nyss kommen från dagsverket tagit reda på Gulla i den sanka hagen och nu satt och mjölkade det välhållna djuret nere vid madkanten, der vassen vippade och susade för aftonvinden.

"Mjölk blir i stäfvan, når juret ä fullt,
Mjölk ger mej silfver, men smör blir te gull."

"Gulla" kastade på hufvudet och såg med stora kloka ögon bort till ett stort vindfälle. Det prasslade der, men Lisa mjölkade så ifrigt, medan hon mumlade "mjölkerimmen", att hon ingenting hörde.

"Mjölk i stäfvan,
Pengar i näfven,
Mjöl på höet åt Gulla!"

— Så der, tack för i da! Ät bra, så länge du har; sa' Lisa högt och slog lätt till Gulla på sidan, då hon nu slutat att mjölka.

Nu prasslade det åter bakom vindfället, men Lisa märkte ingenting, förrän Janne stod bredvid henne.

— Hvarför får jag aldrig vara med, när du mjölkar, mor? frågade gossen.

— För att... för att... Gud hjelp' mej, har inte pojkatosingen stått å lyss på mej.

— Är det farligt då, mor?

— Faligt! Hm. Får ja' se dina ögon, pojk.

Och Lisa drog Janne till sig samt vände hans ansigte mot den dalande solen. Hon såg då att han gråtit.

— Mor, di säjer att du trollar för att hålla mej finer!...

Och nu följde en fullständig redogörelse för hvad skräddaren sagt att grannhustrun sagt och för kamraternas speord.

Den gamla satt länge tyst. Till slut började tår efter tår tillra ner för de fårade kinderna och mellan de krumma arbetsknogarne, som haft så mycket annat att göra, att de alldeles voro ovana vid att torka bort tårar. Det blef nu den lille andreklassistens göromål att smeka modershjertat till ro.

— Mor, förlåt mej! Jag är så gla' vid dej! Men låt mej stanna hemma och hjelpa dej mä allt arbetet. Ja' är fjorton år och blir snart stark. Å så slipper ja' kanske mycket elakt.

Solen sjönk och det blef natt omkring de två. Det var en gammal god qvinna som på knä bredvid sitt barn bad Gud om hjelp mot ett styft och högfärdigt sinne.

* * *

Och torparungen, hvars mor "trollade", gick som vanligt till skräddarens med mjölk och smör, men syntes aldrig mer i "storskolan".

GODT GRY.

— Du är omöjlig, min bästa Helena! Här har jag setat och predikat moral för dig i två timmar snart, och du har hela tiden blott skrattat åt mig. Jag önskade att jag inte vore prestdotter, för att du icke skulle *hvar enda gång* jag vill styra af dina pojkaktiga upptåg... ja, jag säger än en gång *pojkaktiga*... kunna skämta bort saker och ting med anmärkningen: "du bräs på prostpappa", eller "du är gudomlig, Lotten, men det hör väl till yrket" eller.....

Ett klingande skratt från mörkaste delen i rummet, der den tilltalade unga damen satt och skref — de flesta damers skrifbord ställas i skymundan, för att lemna plats närmare fönsterljuset åt mera omhuldade möbler — afbröt här den talande, prestdottern, moralpredikanten, som verkligen härmade en bättre luthersk prest genom talande åtbörder från en i förtreten i gång ställd gungstol, — en angenäm predikstol,

och en ytterst angenäm predikant. Hon kom nemligen under gungningen med det välburna hufvudet emellanåt in i en solström från fönstret, och man kunde då tydligt se ett i vanliga fall kanske något stelt ansigte i en ram af ärbart från hjessan åt sidorna kammadt, men vackert brunt hår. Under förtreten mot den skrattande, skrifvande och "pojkaktiga" Helena, voro anletsdragen på ett vinnande sätt i rörelse, och ögonen talade om att, trots slätkammadt hår, härstamningen från "prostpappa" och egna moralpredikningar, fröken Lotten i grund och botten, fastän kanhända utan att sjelf veta det, var af ett lifligt temperament.

— "*Gudomlig!*" Hör man på bara. *Det* har jag då aldrig sagt! Min kära Lotten, i trots af ditt höga och för mig så välgörande kall såsom väninna och sjelfutnämnd mentor i en person, vågar jag nu som först påstå, att du är gudomlig, dels uti skapande fantasi, när det gäller att påbörda mig all möjlig elakhet, dels .... precis som du sitter nu, när jag lyckats grundligt förtreta dig!

Vid dessa ord rusade den 'pojkaktiga' fram ur skumrasket i skrifbordsvrån och kom — rigtigt å la Sarah --, som en ouppfattlig storhet af tyll, parfymer, pannlugg, bara armar, blommor och skratt likt en lavin öfver den i gungstolen sittande, intet ondt anande moralpredikanten. Det blef en hvirfveldans fram i

fönstersolen, utförd af den personifierade moralfilosofien och den högre materialismen.

Till slut upplöste sig striden i ett jubelrop från *materialismens* sida (jag kan inte hjelpa det!), enär fröken Helena lyckats slingra armarne omkring den af striden verkligen medtagna moralpredikanten.

— Jag skall låta nåd gå för rätt, lilla Lotten! Dina predikningar ha verkat godt; ty mitt hjertas onda uppsåt var vid tvekampens början att fånga dig, så här .. åh, *försök* inte, för nu är du *liten* .... och sedan hålla ett fredsföredrag för dig, du moraliskt alltid stridsfärdiga frälsningsarmist, på välklingande volapük. Men jag nöjer mig med volapükföredragets sista allmänfattligaste mening.

(Dena mening bestod i att fröken Helena gaf sin mentor en fredsstiftande, smällande kyss).

— Jo, nyss sade jag att du var omöjlig, sade fröken Lotten, som uttröttad af brottningen sjunkit ned i gungstolen, men nu ber jag få rätta det till, att du bestämdt är tokig. *Hur* kan man bära sig så åt? — Men för Guds skull, du ämnar väl inte sända af det der brefvet till din beundrare i Amerika. Du borde åtminstone komma ihåg, att fröken på postkontoret är kusin till doktorn, din fästman.

— Hör du, Lotten! Akta dig bara: ännu är jag beredd att täppa till munnen på dig med

"volapük". — Har du *sett* hvad jag har skrifvit? Har jag, som är dotter till en driftig skogsafverkare i Ångermanland, inte rättighet skrifva affärsbref till unga amerikanska affärsmän, äfven om olyckan vill, att mannen i fråga är född moralisk stockholmare och råkat vara min barn- och ungdoms beundrande riddare ... frågas?

— Ja, men minns du inte att jag såg första sidan; och att der stod "älskade Herman", det såg jag rigtigt tydligt, tyvärr. Ja, du har ingenting att förebrå mig, derför att jag smög mig till att se det, ty inte längre än sedan i går qväll sade du, att du skulle skrifva ett poem till "Framåt", som skulle öfverglänsa sjelfve Ola Hanssons poesi; och det var *derför* jag smög mig fram för att se, om du har något annat snille än i att krångla med goda vänner, för att inte säga i att slå dem.

— Jo, du kan tro, *att* jag sänder af det. Det vore synd mot dig att inte göra det.

Under dessa mystiska ord gick fröken Helena, — som visade sig vara en liten frisk och leende uppenbarelse, när hon inte rörde sig fortare än man fick tid att se henne — fram till en klocksträng, och åt den inträdande jungfrun lemnade hon brefvet med orden:

— Tag det här, och lemna det på postkontoret!

Och så gick alltså det famösa brefvet af stapeln. Fröken Lottens hela yttre var dervid en tyst protest mot väninnans amerikakorrespondens.

— Du borde aldrig skickat af det der "affärsbrefvet", sade fröken Lotten, då jungfrun gått.

— *Du* borde sannerligen icke göra affär af mitt oskyldiga bref, skrattade fröken Helena; jag hoppas och spår dessutom, att just det brefvet har befordrat din och min vänskap!

* * *

Inte vill jag påstå, att brefhistorien gjorde dispyterna mellan Helena och Lotten skarpare än de varit förut; men den senare kom deremot icke så ofta som förr till sin väninna, skyllande på all den brådska, som en prestgård alltid kan uppvisa, vid hvilken årstid som helst.

Helena roade sig också med att hafva brådtom om dagarne i sitt hem, der hon var allherrskande matmoder, ty hennes fader var enkling. Hennes moder hade aflidit i Stockholm, innan fadern flyttade derifrån till Ångermanland. Doktorn, hennes fästman, började rigtigt förbluffas öfver hennes tilltagande huslighet, hvilken likvisst mest relaterade i daglig förlustelse för pigorna. Dessa skrattade till att börja med i smyg, men sedan allt mer och mer oförbehållsamt åt fröken Helenas misslyckade köksexperiment.

En dag sade hennes fästman vid en förmiddagsvisit, under det fästmön tvättade af sig kökssotet på fingrarne med Gahns aseptin:

— Lena lilla, det der är rigtigt sött af dig, jag menar att besvära dig så mycket i köket. Men det kan hända, att du inte är *stark* nog till att taga i på det viset. Dessutom är det allt litet "amerikanskt" i din ställning att...

— Du menar att vi bli rika, så att jag inte behöfver kunna laga ett ärligt mål mat. Vet du, Leonard, det är så ovisst nu för tiden med rikedomar. Dessutom skall jag tala om för dig, att till den 27 September, då det är pappas födelsedag, ämnar jag inbjuda *hela* grannskapet på middag, och intet blir det du, som skall få skrifva receptet till matsedeln. Har du inte alltid sagt om Lotten i prostgården, att det är en duglig flicka, just med tanken på hennes husliga insigter?

— Jo, det förstås. Men det är *hon* det...

— Ja, då kan du få veta också, att hon sagt mig flera gånger än du gifvit mig buketter, sen vi förlofvade oss, att jag inte duger till annat än att vara "elak", och att det inte finns något godt gry hos mig. Och det är för att försvara din goda smak, som utsett mig till fästmö, jag uppställt till mitt och den närmaste framtidens mål att laga en brillant middag till pappas födelsedag.

Som alltid behöll fröken Helena fältet.

Doktorn önskade mycken lycka till vinnandet af målet samt sade, att han var glad att hon hade så lång tid som ett par månader till öfning och att han under öfningstiden icke var hänvisad till ett kuvert vid hennes faders bord.

* * *

Redan ett par dagar efter den 27 September var Helena öfver i prestgården och inbjöd på det högtidligaste "prosten och hela familjen" till faderns födelsedag. Hon pratade mycket med prosten och litet med Lotten, som började tycka, att "yrhätta" kanske vore nästa lämpliga, förmildrande smeknamn på Helena, helst hon icke var okunnig om Helenas nyligen gjorda framsteg i matlagningens i en prostdotters ögon högt stående konst.

— Det kan hända, att jag inte förstår att tala förnuft till henne på lämpligt sätt, tänkte fröken Lotten. Med mig roar det henne att retas. Mot far var hon inte ett ögonblick densamma som mot mig, den elaka ungen.

Men då tidigt på morgonen den 27 September en resvagn körde upp på gården hos Helenas fader, då skulle fröken Lotten ha sett Helena! Under utropen: "välkommen Herman, välkommen" och "det var förtjusande att kunna locka en amerikanare till Ångermanland" flög hon så godt som i famnen på en ung man, om

hvilken kammarpigan 10 minuter senare förtroligt yttrade i samspråk med köksan:

— Han såg inte ens hälften så bra ut, som doktor Leonard, men fröken va' alldeles förtjust. Begrip det, den som kan!

Allt förtal dämpades emellertid, när doktorn snart anlände och blef presenterad och genast god vän med den forne rivalen och fortfarande slägtingen till hans fästmö. Denna lemnade herrarne i sin faders sällskap och var sjelf hela förmiddagen ute i köket, ända till prostens med flera gäster anlände. Officielt presenterade sedan Helenas fader den på besök till Sverige anlände unge amerikanaren, såsom en förhoppningsfull civilingeniör och en systerson till hans döda hustru. Alla voro förtjusta i hr Herman Ringer, hvilken icke heller uraktlät att med berättelser om den fjerran vestern och amerikanskt skämt krydda den af kusinen ändtligen innerligt väl lagade festmiddagen.

* * *

Moralpredikanten, fröken Lotten, hade icke på länge varit så böjd för öfverseende mot sin väninna som de följande dagarne, under hvilka hon deltog i båtfärder och tusen tillställningar, utfunderade i fröken Helenas förtjusande hufvud. Civilingeniören och doktorn var den manliga delen af den lefnadsglada, ungdomliga qvar

tetten. Prostpappa smågrälade visserligen litet emellanåt på de många "upptågen" och ville med stor nöd låta Lotten få Brunte till "morgonpromenader." — Endast emellanåt var fröken Lotten färdig att gifva prostpappa rätt och stanna hemma, och det var när Helena hade uppfångat någon blick mellan civilingeniören och den forne moralpredikanten, och dervid gifvit ohejdad fart åt sin munterhet. Men det gick snart, det visste Lotten, till den dag, då ingeniör Ringer skulle säga farväl och resa sina färde igen. Det var ju dessutom så sällan man hade något nöje der på orten! Derför var det bäst icke taga humör af Helenas goda lynne.

Den dagen då afskedet var bestämdt att ega rum, blefvo ingeniören och fröken Lotten ensamma — af en tillfällighet troligen. Bland annat, som då förekom emellan de två, torde det mest intressera läsaren att ingeniören upptog ett bref och visade fröken Lotten. Det började så här:

"Älskade Herman!

Du säger att du i affärer inom kort reser öfver till Sverige och då helsar på oss i vår nuvarande vistelseort. Mycket välkommen! Jag trodde min gamle lekkamrat och kusin var död, alldenstund du aldrig låtit höra af dig, men jag hör nu att orsakerna dertill varit, att "du haft brådtom" i Amerika; och du vill bevisa din brådska med skrytet öfver att du nu är

ingeniör samt att du anlagt broar och viadukter och tunnlar m. m., m. m.

Det må nu så vara! Men din veka utgjutelse öfver, att du ännu skulle minnas mig med varmare känslor än kusinens, tar jag för äkta amerikansk humbug; tydligen skulle du annars skrifvit emellanåt, om du haft aldrig så brådt. Hvilket skulle bevisas.

Dessutom kan jag gifva dig en behöflig dusch öfver dina "varma" känslor, med ett litet skryt från min sida, deröfver att jag nu är *förlofvad* med en äkta svensk, konungslig men protektionistik bruksläkare. Jag skall personligen presentera dig för honom, och då skall du varda tvungen att erkänna dig slagen ur brädet af en kompetent person.

Emellertid skall ingen mera än pappa få veta, att du kommer, icke min fästman och icke ens min bästa väninna, på hvilken jag nu till slut vill gifva dig en utförlig beskrifning, för den händelse du med amerikansk brådska vill bli kär i henne, innan du sett henne. Du kan ju begagna resan härtill, och var på förhand säker, att du hos henne skall finna godt gry till en amerikansk husmoder".....

Här följde en väl gjord beskrifning på fröken Lotten och hennes många goda sidor, desto mera beundransvärd, som den, såsom läsaren minnes, tillkommit midt under den i bref-

vet varmt lofordrades skarpa moralpredikningar för den skrifvande.

Före afresan hann ingeniören hos prosten på ganska obruten svenska anhålla om fröken Lottens hand och äfven att från dennas mun på "volapük" få bekräftelse på frieriets lyckliga utgång. Vare det för resten nog sagdt, att afskedet för tillfället endast gällde några veckor, ty innan ingeniör Ringer lemnade Sverige och sedan affärerna voro uträttade, var han en mycket framstående deltagare uti en bröllopsfest uppe i Ångermanland. Fröken Helena grälade vid samma bröllop på bruden, fröken Lotten, och bad henne att under bröllopsglädjen icke gå och vara ledsen för det hon snart nog skulle emigrera i så godt sällskap som en civilingeniör, hvilken antagligen skulle förstå att slå broar öfver lifvets ledsamheter och i allmänhet med lätthet öfvervinna svårigheterna på lifvets ofta alltför mycket kuperade terräng, för sin lilla hustru.

— Låt nu *mig* en gång få predika för *dig*, slöt den vackra talarinnan, och låt mig inte få skämmas för amerikanaren; ty du har ju fått besked om och minns väl, att jag sade honom i det "förfärliga" brefvet, att du hade godt gry i själen och sinnet och att han aldrig skulle ångra, om han gifte sig med en viss liten moralpredikant i Ångermanland.

MAGT.

Det sjöd i honom af häftigaste vrede, och denna för hans gladlynta, genomgoda natur ovanliga känsla var full af smärta. Han skulle velat skrika högt af raseri — men ett par kamrater voro qvar på kontoret, liksom han lutade öfver sina pulpeter, raspande med pennorna under väntan att klockan skulle slå. Ännu fattades hon en qvart, innan middagstimmen var inne.

Han egnade emellanåt en förflugen tanke åt, hvad de månne tänkte, huru de uppfattat detta principalens utbrott af raseri, fullt af förolämpningar och orättvisor? De kunde ej gilla det. Huru mycket de än förut i tysthet afundats honom hans ställning och det förtroende han åtnjutit, så *kunde* de icke gilla ett dylikt brutalt uttryck af husbondevälde, som tog munnen full gentemot den underordnade, ja, hvarför inte skrika ut det, drängen, slafven, som åt den mägtige, rike mannens bröd.

En vädjan till dem skulle han icke velat nedlåta sig till. Han hade aldrig tyckt om detta tadel och gnat på frånvarande principal, som var så vanligt. Och ännu i denna stund med den gräsligaste förbittring inom sig, med tinningarne bultande och ögonen brännheta, hade han allt för stor afsmak för att med andra afhandla dessa angelägenheter, som rörde honom och hans principal, denne man, hvars bästa han vårdat som sitt eget i mer än 15 år och som lönat honom med "obegränsadt förtroende och tillgifvenhet" men en ganska knapp årslön. Ha! Han hade dock arbetat för två, och i detta nu begrep han, att hans kamrater aldrig kunnat rigtigt med honom. Med detsamma som han aldrig sett tillräckligt på sin egen fördel, hade han ju hållit lönerna och förmånerna nere för de andra. Men — det hade alltid burit honom emot att *begära*, att fordra löneförhöjningar. Hans principal hade låtit sig angeläget vara att förekomma honom genom att sjelf "öka på", visserligen helt ringa, ett och annat futtigt 100-tal kronor, men — den aflönade hade hvar gång känt det som en befrielse att ha sluppit undan nödvändigheten att sjelf framställa saken. Och så hade han dragit sig fram.

Ända till denna vår hade han aldrig tagit till orda för egen förmån. Han var bördig från ett kargt landskap söderut, och fadern hade alltid betraktat en sådan summa, som den so-

nen från början fick hos den rike grosshandlaren, som ett belopp, närmande sig en förmögenhet. Han hade ock bibringat honom denna förnöjsamhetens princip, som gjort honom till en asket och enstöring i hufvudstadens glada verld. Tills nu.

O, aldrig hade han så njutit af lifvet, som denna vår, denna härliga, doftande vår med landtturer ända ut till nybrukade åkrar och fält, der mulldoften mötte stark och berusande och lärkan högt, högt upp drillade segersånger efter vinterns sista barnsliga försök att snöa igen hennes fåror och tufvor.

Han hade icke njutit ensam all denna härlighet. Bredvid honom hade en qvinlig liten kamrat, kontorist liksom han, med ett burrigt, askblondt litet hufvud, trippat fram, emellanåt stannande för att stirra efter en höjande lärka, jublande: "Ännu ser jag henne. Se! En liten, liten prick. Nej der, der! Ännu, ännu." — Och då han förlorat den sjungande pricken ur sigte längesedan, hade hon skrattat åt honom och påvisat, att han började bli allt för närsynt. Han borde skaffa sig pince-nez...

Och lika visst som vinter vek och vår kom samt sol steg högre och högre — lika visst råkade här två menskohjertan i brand, löften gåfvos och beslut fattades, och framtiden lekte ljus och härlig som en skimrande hägring.

Och ett af dessa beslut hade han utfört med detsamma. Annars hade det kanske ej blifvit utaf. Han gick en morgon in på principalens rum och talade om, att han tänkte gifta sig, och derför önskade han nu på en gång den och den lönen, ett blygsamt existensminimum för en familj.

Principalen hade gratulerat till förlofningen ... trodde visst att han sett den dyrkade inne på affärsvännens kontor en gång... Skulle tänka på saken ... ge besked om ett par dagar. —

Det hela var kallt, nästan sårande. Han hade sett så föga berörd ut, nästan som om han ansett det der hjonelaget litet obehöfligt.

Efter ett par dagar hade den begärda löneförhöjningen beviljats. Kassören meddelade det på uppdrag från principalen. Kamraterna gratulerade; det kom något gemytligt öfver dem, och de ville den eftermiddagen ha honom med sig ut på gask. Men han hade inte tid. Han skulle åstad och möta den lilla burrhåriga, askblonda, som väckt vår och lärksång i hans förut så ensamma lif.

* * *

Så hade då denna dag beredt honom det bedöfvande slaget, vissheten att förhållandet mellan honom och hans principal på en gång förändrats till sådan grad, att det gällde för

honom att välja: säga farväl till den plats, der han vuxit fast — eller taga emot den orättvisa, kujonerande störtskur, svälja förtreten och förlora all sjelfaktning.

Det hade börjats med en ringa invändning om en affären rörande sak, som han så ofta förr dristat göra, ty affärens bästa låg honom ju om hjertat som om det varit hans eget. Förr hade det hetat: "Jaså. Tror herr Knutson det. Ja, det vore kanske bäst." Och när utgången visat, att den förståndige medarbetaren haft rätt, så hade han känt det som en fröjd, äfven om alla andra låtsat glömma hvem som ledde saken in på rätta stråten.

Men denna gång bröt det löst som ett åskväder. Och i alla dessa *främlingars* närvaro: "Herr Knutson har på den senaste tiden tagit sig en ton, som jag inte tvekar bekänna generar mig. Är det månne icke någon annan än Ni, som begriper något på hela kontoret, tror Ni? För framtiden skall jag bedja herr Knutsson afvakta rätta tiden att gifva råd — och den är när herr Knutson blir tillfrågad."

Häpen, betagen af en känsla som började med en tungan förlamande förvåning, fick Knutson till slut fram:

— Men, herr grosshandlare, jag har visst förr vågat säga min mening, utan att dermed såra...

— Hvad! Skall jag ställas till svars för gångna tiders undseende? ...

Och så vidare. Ett brutalt uttryck för en småsinnad själ, som önskade att trampa en *beroende* under fötterna — så måste hela personalen, ned till kontorspojken, uppfattat detta uppträde.

* * *

Knutsson såg upp från sin plats. Alla hade gått. De hade lemnat honom qvar i dystra tankar, och han kände den dofva förbittringen alltjemnt växa. Han måste ut. Fästmön finge han senare söka upp.

Stackars Laura. Hvart tog nu deras drömmar och beslut vägen? Denne man, som hade beslutanderätt öfver hans existensmedel, hade ju redan låtit honom känna sin magt, sin förkrossande magt. Och detta efter femton runda års trogen tjenst. Femton år — och detta tacken. Han gitte icke tänka tanken ut om den mägtige principalen.

En ny plats... Ja, sådan kunde möjligen fås, möjligen inte. Att stanna — aldrig.

Stackars Laura!

Högmod? Nej, nej! Det *var* icke högmod. Att kujoneras redan nu, hvad betydde det? Jo, att framdeles, då de två människobarnen redt sitt näste, få detta fylldt med jämmer och ve öfver ett tryckande beroende,

som *ingen* ödmjukhet skulle kunnat bryta spetsen utaf. Tvärtom. Skulle *han* icke känna sin principal. En liten själ, just det! Och denna lilla själ skulle icke i längden tåla att se honom, som förr för affären betydde så mycket, gå der som en lefvande förebråelse dag ut och dag in.

Alltså, i morgon skulle lika offentligt som förolämpingen skedde han begära sitt betyg. På femton års trogen tjenst!

* * *

— Ja, jag nästan förmodade det. Herrn har ju sin fria vilja.

En rond bland kamraterna. Han der, skulle nu rycka upp på Knutssons plats, och så hela raden. Den oaflönade volontären skulle alltså få en hacka i månaden, då han ersattes med en annan volontär. "Den enes död, den andres bröd."

Och derute skulle han sjelf börja på nytt. Söka plats, annonsera, gå omkring — i sämsta fall intet resultat, i bästa fall en skral plats.

Och Laura? Hon hade redan gråtit så mycket för detta men funnit hans beslut vara det enda rigtiga. Och så skulle hon arbeta och vänta.

Det är tungt att vänta, då man i vaknande vår jublat i kapp med lärkorna och gladts öfver förhoppningar, som om de redan vore realiserade.

TRO!

Det är segern som öfvervinner verlden: vår tro.

Det var en ryss och en vesterländing, som sammanträffade i Helsingfors hos en och samme son af Suomi, hvilkens namn var vida kändt och hvilkens utmärkta bekantskap de båda ville göra. Ryssen var icke en af desse, som tänka ondt om Suomis söner i syfte att skada dem. Men när han såg finnens tänkarepanna lagd i djupa veck, så förstod han, att siaren såg in i framtiden och att dess anade veklagan fyllde hans själ med tunga tankar. Och denne ryss, som var en man af själsadel, skulle velat utföra mycket svårt arbete för att hans själsfrände från Saimas stränder skulle kunna se, huru han för sin personliga del tog afstånd från all elakhet, all förtryckarepolitik, alla fiendtliga tankar.

Vesterländingen var son af en fri och lycklig stat. Han tyckte, att desse tre, som andeligen voro samhöriga, den enda dag lifvet

beskärde dem att sammanträffa borde kunnat låta sorgerna fara, och han sade:

— Samme Gud, som leder de *stora* folkens öde, länkar ock de *små* nationernas angelägenheter med stark och rättvis hand.

Men finnen log sarkastiskt. Han hade sett djupt in i framtiden, och nattsvart förtviflan var hans stundeliga följeslagare. Han sade:

— Der sade ni *er* tro! Det är ej svårt att tro, så länge solig dag kommer och solig dag går och vårt eget folk är lyckligt rundt om. Men låt molnen becksvarta hopa sig! Låt de våra alla på en gång gripas af ångstens jernhand! Låt oss som nation känna, att vi äro dömde, att vi i vår obetydlighet ej aktas värde annat än att krossas, bortkastas. Och den "samme Guden", som fanns der i går, skall sväfva i fara att förnekas af de arme, som förintas under de bördors tryck, hvilka pressa dem till jorden.

Vid detta tal tego de andre två. Ett moln dolde solen för en sekund, och de tre männen, som alla kände stundens bitterhet på samma sätt, sutto tysta.

Men när solen åter glänste fram, böjde sig vesterländingen ned i sanden och upptog ur gången i den park, der der för tillfället befunno sig, en liten träskruf som han höll upp uti det nu åter klara solljuset.

— Mine herrar! sade han. Jag har här

gjort ett fynd, som strålen från höjden, när molnet vek, uppenbarade för mig. Viljen I, så skall jag förtälja en berättelse för eder. Den är ej lång, och jag fick den i mitt minne just till följd af detta mitt fynd.

De båda andre samtyckte, och vesterländingen började:

— För många år sedan fanns i en tysk lärdomsstad en mycket gudfruktig man. Hans kall var ringa, han var stadens nattväktare, som hade att hvarje natt i sin kammare uppe i katedralens torn räkna timmarne och med hjelp af sin lur från torngluggarne tuta ut dem, dermed öfvertygande stadens invånare att den redan gamle Johannes öga icke slumrade.

Mellan utropen satt han derinne vid sitt bord och läste vid ljuset af en rökig dank i en bibel med stora trohjertade typer. Och de hade så länge hviskat till honom sitt: "tro, tro!" att han blifvit en af de mest trostarke i Luthers fosterland.

En natt kom en i helt annan mening än vår Johannes högt uppsatt man i den goda lärostaden till honom, åtföljd af ett par bärare, hvilka bragte upp till altanen å tornet utanför Johannes vaktrum ett sinnrikt stjernkikareinstrument. Det var en mycket lärd professor, hvilken förklarade att han den natten skulle göra Johannes sällskap, ty en ytterst vigtig astronomisk tilldragelse, som icke komme att

upprepas på kanske tusen år, väntades. "Måtte nu natten bli gynnsam och klar!"

Johannes såg upp från sin stora bok och förklarade, att han med bestämdhet visste att vädret hölle sig stadigt, ty annars skulle nog hans gikt ha underrättat honom om motsatsen.

Det var ej utan att professorn, som hade mycket att sköta med sitt instrument derute på altanen, vardt lite smått förtretad, att Johannes gjorde så ringa affär af honom och hans förehafvande, hvilket, hoppades han, skulle föra hans namn lika visst till verldens alla hörn som nattväktarens lurstötar trängde genom den lilla stadens alla gator och gränder.

Derför, när han tyckte att teleskopet befann sig i godt skick, gick han fram till Johannes bord och gjorde sig nyfiken öfver hvad han der läste. Johannes svarade, att det var böckernas bok, den vigtigaste af alla för hela verlden.

Men då hade Johannes gifvit hugg på sig, ty den lärde professorn höll nu en föreläsning för Johannes om hvad begreppet "hela verlden" innebar. Och så fick Johannes veta, att hvad *han* menade med hela verlden var en sådan försvinnande del utaf universum, att möjligen den gode Guden hade alldeles glömt bort jorden och jordinvånarne, ty han borde ha mer än nog af att sköta det öfriga, det *stora* maskineriet i universum.

Johannes hörde på talet om milliarder solar och allt det der. Men när hans gamla hjerna icke kunde följa med, så pekade han för sig i bibeln och fortsatte sin läsning, till dess tid var att ropa ut timmen igen,

Så skred natten.

En half timme innan professorn skulle göra sin vigtiga observation gick han med tänd lykta ut för att gifva sitt storartade instrument en sista inrigtning. Men han kom så godt som ögonblickligen tillbaka med fasa målad i sitt ansigte. Han berättade under häftig rörelse, att han på något vis förlorat en liten del af sitt instrument, en högst obetydlig liten skruf, men utan densamma skulle han inte kunna uträtta något, hela instrumentet skulle vägra att lyda order, så att säga, och den der vigtiga observationen skulle bli om intet! Johannes måste genast hjelpa honom att söka! Han skulle få stor belöning....

Och de båda männen letade i tio minuter ute på altanen, inne i vaktrummet, i hvar springa och vrå. Och de voro nere i trapporna. Ingenstädes stod den lille skrufven att finna.

Då erbjöd sig Johannes att, om professorn ville, springa ned till närmast boende jernkramhandlare och väcka honom för att få fatt uti en mängd småskrufvar. Bland dem måste väl någon kunna finnas som passade?...

Men professorn förklarade alldeles utom

EN SKÄNKJUNGFRU.

Det var en helt liten stad, och kanske just derför var "hotellet" i densamma så uppmärksammadt. Källarmästaren -- en liten rörlig karl med stammande, inställsam tunga — var god vän med kreti och pleti. Om tisdagsaftnarne var han den tongifvande på "klubben"; och de öfriga nätterna i veckan blef det ingen fart hvarken i ett spelparti eller vid en bål, om han ej var med, tyckte de goda stadsborna. En gång hade ett par punschälskare kommit i delo om, huruvida "Vegapunschen" eller "Karlshamnspunschen" var för mera, och när de vände sig till källarmästaren för att få tvisten sliten, så gjorde han det till bådas belåtenhet på så sätt, att han fylde tre glas till hälften med Vega- och till hälften med Karlshamnspunsch, och i det han klingade med de disputerande frågade, om de ej medgåfvo att — blandningen var ypperlig. — Jo, *den* han förstod sig på folk! Han kunde midt på blanka hvardagsför-

Det var en helt liten stad, och kanske just derför var "hotellet" i densamma så uppmärksammadt. Källarmästaren -- en liten rörlig karl med stammande, inställsam tunga — var god vän med kreti och pleti. Om tisdagsaftnarne var han den tongifvande på "klubben"; och de öfriga nätterna i veckan blef det ingen fart hvarken i ett spelparti eller vid en bål, om han ej var med, tyckte de goda stadsborna. En gång hade ett par punschälskare kommit i delo om, huruvida "Vegapunschen" eller "Karlshamnspunschen" var för mera, och när de vände sig till källarmästaren för att få tvisten sliten, så gjorde han det till bådas belåtenhet på så sätt, att han fylde tre glas till hälften med Vega- och till hälften med Karlshamnspunsch, och i det han klingade med de disputerande frågade, om de ej medgåfvo att — blandningen var ypperlig. — Jo, *den* han förstod sig på folk! Han kunde midt på blanka hvardagsför-

middagen locka halfva antalet af handlandena vid Storgatan till hotellet på en liten öfverdådig frukostrisp blott och bart genom en vink om den superba hummer eller de delikata ostron, som han nyss erhållit.

Näst honom sjelf herrskade i matsalarnes och skänkrummets regioner en "fröken", och vår man, som hade "en sådan smak i allting", förstod alltid att till denna vigtiga syssla anskaffa "något extra delikat". Än var det en witzig göteborgska, som hann att säga två qvickheter, medan en källarkund valde en cigarr. Än var det en f. d. aktris och än "ett underverk" af skönhet. Alltid skulle det vara pikant. Men schweizerifröknarna äro ett otillräkneligt slägte. Om de af källarmästare och kunder krusades aldrig så, så kom dock förr eller senare den stund, då de blefvo trötta på "småstadshålan" och längtade till ett större verkningsfält "på en första klassens restaurant" i Stockholm eller Göteborg. Nåja, ombyte förnöjer. —

Källarmästaren hade varit ute, och snart visste alla stadens ungherrar, att en ny skänkjungfru anländt till hotellet. Det skulle vara "något särdeles utmärkt", hade den förtjuste värden påstått.

Den aftonen var det godt om folk på hotellet. Extra hjelp måste tillkallas i ett par töser från köksdepartementet; och mången, som

påräknat den nya Hebes biträde, fann sig icke rätt väl i att bli serverad af en köksbjörn i stället.

Dock, alla fingo se henne. Var det ett barn eller en ungmö? I en enda vårdslös buckla täckte det ramsvarta håret hennes hjessa. Öfver ansigtet låg en lifsvarm färg, kanske uppjagad genom det ifriga sysslandet vid betjeningen af så många, och den stämde så väl öfverens med den förunderliga glänsande blicken ur de stora barnaögonen. Ingen af gästerna kunde säga, att hon vårdat sig om att se ens en half sekund på honom; men alla gratulerade värden och instämde med entusiasm i att "det var något särdeles". — Ja, en och annan gjorde inom sig en fråga, om väl detta barn var lämpligt till en skänkjungfrus lif.

Karin — så hette hon — skötte dock sin plats oklanderligt. Ungherrarne tände sina cigarrer så långsamt och de gamla gåfvo stora drickspengar, men städse låg samma barnablick som ett hinder för hvarje djerfhet. Hela hotellet och nästan alla kunderna tycktes hafva gjort en fulländning af sin uppfostran! —

Under denna period bildades en good-templarloge i staden af en ung arbetare, som kommit norrifrån. Han var guldsmed, och förestod verkstaden för stadens rike guldsmed som träffats af ett slaganfall, af hvilket han blifvit förlamad i armarne. Med energi genomdref

den nykomne unge arbetaren, att en loge kom till stånd; och inom kort hade han förstått förvandla det misstroende och gäckeri, hvarmed saken först bemöttes af stadsborna, till erkännande och aktning för nykterhetsvännernas arbete. För att dels vinna nya medlemmar till logen och dels gifva en tydning åt, i hvad rigtning goodtemplarne arbetade, hade en så kallad kaffefest af logen anordnats en söndagsafton. Bland besökarne af denna tillställning igenfinna vi äfven skänkjungfrun från hotellet, Karin. Hon kom just som den unge guldsmeden, hvars namn var Carl Brink, uppsteg på talarestolen. Han egde ett egendomligt organ; det hördes, att han var norrländing. Men så snart Karin hunnit vänja örat vid uttalet, ryckte talaren hela hennes uppmärksamhet med sig. Det var eld och hängifvenhet för nykterhetens sak, och de bilder, hvarmed han belyste rusdryckernas förderfbringande följder, voro ej mildare, derför att de voro hemtade ur verklighetens verld.

Sedan kaffet serverats, var Brink i tillfälle att visa Karin sin uppmärksamhet genom att ur trängseln i afklädningsrummet hemta hennes ytterplagg, och likt så mången annan kom hans sinne i en egendomlig stämning vid den blick, som belönade honom ur de der stora barnaögonen.

Så småningom kom man underfund med i staden, att goodtemplaren Brink så ofta gick på hotellet, så att det måste finnas någon anledning dertill. Då han der aldrig förtärde annat än ett glas biliner-vatten med saft eller en kopp chokolad, så låg antagandet nära till hands, att han gick dit för Karins skull. Den enda, som ej tycktes ana det, var hon sjelf.

De blefvo emellertid på sätt och vis bekanta. Det fanns mången tanke i Karins lilla hufvud, som reddes ut vid samspråket med den unge arbetaren; och när han någon afton satt rökande sin cigarr bredvid henne i skänkrummet och talade om bruset i skogarne och från elfvarne, om vinternaturen och folklifvet i hans hembygd, fick hans stämma en omedvetet tjusande förmåga, och Karins handarbete sjönk då ofta ned i knät vid ett lika omedvetet drömmeri.

* * *

Det hade just då blifvit på modet att bära armband, vid hvilka mynt fästades såsom minnen, försedda med gifvarens initialer. Redan för länge sedan hade Brink gifvit Karin ett silfvermynt, der han på den renslipade afviigsidan instuckit ett prydligt C. B. i monogram. —

En ung odoga, son till en rik brukspatron i nejden, kom en förmiddag in på verkstaden

till Brink och bad honom fästa vid en ögla och gravera hans monogram å en tiokrona af guld, samt tillade:

"Gör det så trefligt som möjligt, ty det skall bli lön för en kyss, som jag fick af en tös i går!"

På aftonen, när Brink stod på väg att lemna verkstaden, återkom egaren af 10-kronan, som äfven var färdiggraverad till belåtenhet.

Brink hade ej fästat ringaste vigt vid skräflarens historia, men då han såg honom styra samma kosa — åt hotellet — så kände han inom sig en känsla af obehag. Han skyndade på stegen och inträdde nästan samtidigt som egaren af 10-kronan i skänksalen. Der var för tillfället tomt, men omedelbart derefter utkom Karin, som, så fort hon fick se Brink, nickade åt honom. Denne hade emellertid stannat vid ett bord, under det att den rike brukspatronens son gick emot Karin.

"Se här, fröken, något till Eder! Jag hoppas Ni vill låta det pryda Ert armband."

Karin, som var mycket svag för utseendet af sitt armband, hvilket ej ännu bar ett enda guldmynt, och som var van vid att mottaga småpresenter och drickspengar af hotellkunderna, emottog myntet och höll just på att fästa det vid sitt armband, då ett häftigt utrop kom henne att se upp.

Brink var onaturligt blek. Gifvaren af myntet hade aflägsnat sig i innanför liggande rum. Karin förstod, att det måste hafva varit Brink som ropat.

"Hvad fattas Er, Brink?" frågade hon och gick emot honom.

Det dröjde ett ögonblick, innan han svarade. Men sedan bad han med dämpad röst:

"Var god, fröken, och gif mig konjak, mycket, en hel flaska! — Jag minnes från fordom, att den varan är ett medel mot besvärliga tankar. —

Skänkjungfrun stod stum af förvåning.

Till slut utbrast hon:

"Ni — konjak! Är Ni tokig?"

"Ja, skynda blott! Vill ej Ni lemna, så skicka hit någon annan. Jag ämnar betala hvad jag förtär. Låt gå!"

Nu förstod Karin, att det ej var som det borde med Brink. Hon tog ett steg närmare och lade handen på hans axel. Det måtte legat barnaoskuld i hennes ögon, när hon bad:

"Drick inte!"

Det besynnerliga uppträdet hade haft ett vittne. Den unge skräflaren, som åstadkommit det, blef ock förbehållet att gifva det sin lösning. Han hade blott hemtat ett i rummet innanför qvarlemnadt paket, och med detta i handen stod han i dörren till skänkrummet. Han anade genast orsaken till den unge arbetarens

förtviflan och var genast fast besluten ställa allt till rätta. De unga fingo snart af honom reda på, hur allt hängde samman, och det var ej utan att herresonen smått blygdes, när han erkände, att någon kyss af Karin hade han aldrig bekommit, fast han ej lemnat något medel oförsökt.

* * *

Ett par, tre skänkjungfrur ha sedan efter Karin under den stammande, sirlige källarmästaren residerat å stadshotellet och i tur och ordning begett sig af till "någon bättre restaurant". Men Karin, nu mera gift med guldsmeden Carl Brink, som öfvertog affären af principalens sterbhus, när den stackars lame afled, tillhör ännu den lilla staden, men framför allt, i likhet med sin man, goodtemplarne. Man känner bland dem hennes historia, och man är ense om, att en ovanligare nykterhetspredikant och ett kraftigare nykterhetsord, än det Karin tillropade Brink, väl sällan förekommit.

VESTKUSTBRIS.

(Några utdrag ur en brefserie.)

Vestkust! Det är till haf och våg, till friska brisar och herrliga bidevindsseglatser, till salta bad i grönklara böljor vi längta, vi inlandsbor. Vi älska gränslöst våra skogars svalka, våra grönskande löfskogsdungar, våra böljande sädesfält derinne i kär hembygd. Men dag kommer, då "landtkrabban" gör uppror mot sig sjelf, då man önskar frisk hafsvind i lungorna — ett ombyte om än för aldrig så kort tid af klimat.

* * *

Att "ligga på vestkusten" utan att fiska några gånger skulle vara en försummelse.

Också ligga bredvid Lysekils präktiga lustseglatsflottilj en del mindre båtar, fullt utrustade för kriget på kroken mot sandskäddor, hvitlingar och torskar. Under det att en timmes segling kostar 1 krona, kostar förhyrning af en fiskebåt endast 75 öre per timme. Och

då stå till ens förfogande 20 famnars dörjor (refvar med 2 krokar), en hel korg "skal" — så kallas de musslor, som metaren i allmänhet här begagnar som bete — samt handräckning för att både mata krokarna och lyfta den sprattlande fångsten af desamma, när den hifvats ombord.

Ja se — hifningen är just sjelfva nöjet. Om på 17 famnars djup en qvarterslång hvitling i all stillsamhet sväljer det ostronartade betet, det märkes sannerligen icke mycket uppe vid båtrelingen, der metaren sitter med "dörjan" hvilande på ett finger, som stödes mot ett vid relingen angjordt horn, i hvilket dörjan löper. Derför skall man sitta och nycka på samma sätt som fruntimren i fordomtima sutto och vifvade med armarne, då de spunno ullgarn. Emellanåt, då man *anar* att det möjligen varit napp, så hifvar man upp. Vill det sig då bra, så har man en hvitling eller en skädda (= rödspätta) på hvardera kroken.

Första gången jag och en god vän fingo fiskehåg, regnade det svårt. Min väns fru tyckte bättre om att få ha sin man torr, god och treflig hos sig på en veranda, lyssnande till musikens toner nerifrån paviljongen. Och derför försökte hon locka sin gubbe ifrån fiske i oljerock och "sydvest". Men, ehuru jag artigt nog ville uppoffra mitt nöje, stod den äkta mannen fast vid sitt beslut. Vi *skulle* ut och fiska!

Då tillgrep den lilla frun hånets medel och förklarade:

— Ja, mina herrar fiskare! Ge ni er bara i väg. Så mycken fisk ni dra upp, skall jag lofva *att äta upp rå.*

Det skulle hon aldrig ha sagt! Hon känner inte fiskegubbarnes sublima förmåga att ana fiskestimmens läge.

Vår fiskare förde oss direkt in i regnbyn bort till ett "grund" utanför Grötö, och der hifvade vi på två timmar upp 159 af djupets invånare. Vi voro sjelfva blöta som innanmätet i de musslor, hvarmed fiskargubben "maade" krokarne, men märkte det inte i fiskesportens ifver. Då vi hunnit till den 80:e hvitlingen, så förklarade min vän:

— Nu ska' vi ha fisksupen.

Och så bjöd han på en svårt värmande konjak. Med vidskeplig öfverraskning konstaterade vi, att dädanefter hvitlingarne blefvo allt större liksom att vi derefter började taga rödspättor. Nog voro vi tre i den båten, som undrade om inte "fiskdrammen" medverkade till denna ovanliga fisketur!

Och hem kom kl. ½ 8 ett veritabelt triumftåg. Först min vän, som trots fiskerock och impregnerad ulster var våt in på kroppen, så fiskaren med våra 159 fiskar i en snygg, målad "back" och sist undertecknad, som var inviterad att bevittna, när lilla frun skulle få

be om förskoning från att äta upp en sådan myckenhet rå fisk.

Försoningsscenen blef storartad, och vid vår nästa fisketur hade vi vackert väder och frun med oss i båten, men hade glömt konjaken hemma. Vi fingo *den* gången icke ett lif!

* * *

"En hval i sigte!"

Jag hade kommit ner 10 minuter för tidigt till Lysekils båtbrygga, der jagten "Freja", befälhafvare Abrahamsson, låg och väntade på mig och resten af ett dussin glada badgäster för färd till ett kafferep på Gåsön. Och så får jag höra detta från min ungdoms äfventyrslektyr så välkända rop.

Då jag hunnit klungan af iakttagande skeppare och fiskare vid bryggan, hade valen dykt ned i Gullmarfjordens salta djup, men följande Abrahamssons fingervisning hade jag verkligen nöjet att 3 minuter senare — det var på e. m. den 29 Juni — för första gången i mitt lif se en lefvande jättehval. Usch! Hädanefter är det der Storsjöodjuret och de Sundvallsborna (enligt Lönnberg) förbluffande tumlarne bara skräp i mina ögon. Jag har sett en rigtig hval höja sig öfver ytan en half minut, under det bohuslänningar beundrande utropat:

"De va' en väldig en!"

Sen' gick jag och trampade på Trampen

utan att se en skymt mera af den stora gästen i Gullmarfjorden. Och när de öfriga deltagarne i utfärden kommo, kunde jag med stilla inre glädje säga:

— Mina damer! Jag blef så ledsen i jåns för ni inte voro här. Det var en stor baddare till hvalfisk, som dök upp derborta en 7 à 8 kabellängder från Pelle-skär.

"En hval! En hval!"

Det skar en ton af förtviflan genom alla dessa utrop. Man hade så gerna velat se det "vackra djuret". Ja — nu blef jag *på allvar* ledsen öfver att bland alla dem, som skulle till Gåsön för att dricka kaffe, jag var den ende som sett den beundransvärda "skapelse i klump", hvilken inte hvar dag förekommer på Lysekils nöjesprogram. Och när slutligen en älskvärd ung flicka till hälften gråtande frågade mig:

— Hvad bara ska' vi göra för att få se den?

Så letade jag länge efter råd, men föreslog till sist:

— Om vi skulle *hypnotisera* honom ett tag?

Och så kommo vi två öfverens att "intensivt tänka på hvalen och vilja att han döke upp under färden till Gåsön".

Och si! Jag satt just medan båten gled hän för styrbords halsar och grunnade på, om kära mor på Gåsön skulle ha qvar något af

den förträffliga äggkaka, hon serverat mig sist jag drack kaffe på Gåsön, då Abrahamsson borta vid rodret ropade:

— Der kan herrskapet se hvalen!

Vi rusade upp. Vi sågo. Vi tego. Vi njöto. Allra helst när den väldige bjessen satte kronan på verket genom att frusta upp två kaskadartade vattenpelare högt öfver ytan.

När ändtligen hvalen försvunnit, sade fröken, som med mig hypnotiserat fram honom:

— Tänk att ni kan hypnotisera hvalar.

— Ja fröken, sa' jag! Det kommer sig af att jag "tänkte så intensivt på det". För resten så har jag för tio år sedan dokumenterat mig såsom sakkunnig på hypnotismens vida fält genom att hålla ett hypnotismföredrag i K. F. U. K. i Wexiö. Och en gång gjorde jag ett hypnotiskt experiment i Aneboda, som kom gummorna der att bedyra att jag var en trollkarl. Men si — att hypnotisera hvalfisken hade aldrig gått, om inte fröken hjelpt till.

Hon teg.

Men när vi fingo "påtåren" hos kära mor på Gåsön, så hviskade hon till mig:

— Vet ni hvad! Just ögonblicket innan hvalen dök upp, satt jag och funderade på hvilket förtjusande bluslif som den unga nygifta frun hade på sig, hon som stod på bryg-

gan när vi for. Så det är nog *ni* som har ensam heder af att ha hypnotiserat en hvalfisk.

* * *

Det hade berättats mig, att på midsommardagen tillfälle var beredt att resa med en af kustens mest populäre kaptener till en af de naturskönaste platserna här, herresätet Åby. Hvem kunde då stå emot! Det regnade på morgonsidan midsommardagen, men en mulen morgon ger ofta en klar dag, och det blef så. Ombord på den lilla Uddevallaångaren stod kaptenen, han som är vida känd under smeknamnet "Blimä." Och när jag kom närmare, hörde jag mycket rigtigt, huru han skämtsamt språkade an en del unga flickor.

— Ska ni *bli mä* så kila på, för nu tar jag in på landgången.

Det är inte alltid kapten Blimä är i solskenslynne. En gång kom der en prest springande på kajen i Uddevalla, oskyldigt ropande:

"Håll, kapten! Ja' ska *bli mä.*"

"Ja, vaserra" — tyckte kapten — "ja' lyder under herrskap å är tvungen att taga både prester å spinnrockar och annat elände ombord."

En gång hade de skickat bud till vår kapten, att en dam, troligen borgmästarinnan i egen hög person, skulle med båten. Hon kom strax, hette det.

Kapten var godmodig nog att vänta litet, men så när borgmästarinnan kom i stilla promenadtakt, så besattnade vår gode kapten till och tjöt genom den till lur formade knubbiga näfven:

"Ska ho bli mä, så ä dä bäst ho ha i sär hasarna lite raskare."

En Göteborgslandshöfding befann sig en vacker dag ombord på samme mans förande båt. Någon restaurant fanns der inte, men det är bara egnadt att göra äfven en höfding desto mera hungrig, och plötsligt presenterar landshöfdingen sig för vår dugtige sjöbjörn, undrandes om inte det vore möjligt att komma öfver en smörgås ombord.

Kaptenen öppnade sin hytt och pekade ditin sägande:

"Jo, vars! Der står min "tina". Håll te goe."

Landshöfdingen fick så både mat och en sup till maten och blef, glad och uppspelt som han var, så förtjust i våran kapten, att han sa till honom att, när han någon gång komme till Göteborg, så kunde han allt vara snäll titta upp på residenset för att smaka på hvad höfdingen hade i sin "mattina".

Ett par månader efteråt kom kaptenen mycket rigtigt till Göteborg. Landshöfdingens betjent öppnade för sjöbjörnens ringning före

klockan nio och talade om att landshöfdingen låg och sof.

— Så purra honom då! Ja heter — och så nämnde han sitt namn — å dä är allt ja som är bjuden hit på frukost.

Och den blef också utaf, så snart höfdingen gnuggat sömnen ur ögonen.

Ja, det är tusen historier i gång om kapten Blimä. Om de äro sanna alla, det är inte godt att säga, men nog förefaller nedannämnda trovärdig, när man haft nöjet att prata med honom.

Då det blef ett nytt bolag, som kom i besittning af den båt han ännu för, så ville redaren, att kaptenen skulle föra "ordentliga böcker"; inte kunde bolaget nöja sig med att kaptenen efter hvarje resa kom och tömde en skinnpung på bordet med de vanliga orden: "Här har ni för frakta å passagerara".

— Jo, Gu' så dä får duga, förklarade kaptenen. Ska ja lära mej krabba mä siffror nu på gamledar, så ä dä bäst ni tar skutan.

Och än i dag lägges passagerare- och fraktafgifter utan biljetter eller fraktsedlar direkt i kaptenens pung, som direkt redovisas efter hvarje resa genom att vända den upp och ner på rederiets bord med orden:

"Här ä för frakta å passagerara."

För *den* kaptenen ville inte bolaget bli af med. Och deruti tänker det för visso rätt!

Nu har jag alldeles kommit ifrån att tala om färden till Åby, in genom den herrliga Åbyfjorden, som gaf oss tillfälle att i dalsänkor förbi lodräta klippor ana en präktig vegetation. På Åby växte gula rosor och blåklint, och ehuru det var endast unga damer, som gjorde sig besvär med att plocka dem — vi karlfolk föredrogo att dricka kernmjölk under almarnas skugga uppe vid det gamla herresätet — så voro dock både mitt och kapten "Blimäs" knapphål prydda med de svenska färgerna under hemresan på qvällen.

INNEHÅLL:

Den dödas bud	sid.	3.
Bön	„	15.
Underbart	„	21.
I mörkret	„	29.
Trumslagaren Olle	„	39.
August på Kullen	„	53.
Systrarne på Hallsvik	„	63.
En skrifmaskin	„	75.
Skollärarens öde	„	85.
"Mor din kan trolla"	„	95.
Godt gry	„	103.
Magt	„	117.
Tro!	„	127.
En skänkjungfru	„	137.
Vestkustbris	„	147.

Af samme författare ha förut — å *Gustaf Lindströms* i Stockholm förlag — utkommit:

BUBBLOR FRÅN BOTTNEN,

foklifsskildringar, skizzer och berättelser

af **ADALBERT.**

Pris 2 kr.

TINGSSKRIFVARENS BERÄTTELSER,

en samling skizzer

af **ADALBERT.**

Pris 1,50.

Af pressens omdömen må framhållas:

"Flärdlösa skildringar, gripna ur lefvande lifvet och nedskrifna utan det moderna språksvamlets påhäng. Värda att läsas och att minnas."

(*Gotlands Allehanda*).

"Några af de små berättelserna äro verkligt läsvärda och underhållande."

(*Stockholms Dagblad*).

"Så finner man hos Adalbert ..... en noggrann kännedom om hvardagslifvets alla små förhållanden, varm kärlek till hembygdens kultur och en rutinerad berättaretalang. .....
"Tingsskrifvarens berättelser" är en bok, som med nöje låter sig läsa ....."

(*E. K—n.* i "*Malmötidningen*").

PRIS 2 Kr.

WEXIÖ 1900.
SMÅLANDSPOSTENS BOKTRYCKERI.